

ఇందుమతీ పరిణయము.

ఇదియొక చక్కనికావ్యము. అజమహారాజు యొక్క వివాహపు కథ. సుప్రసిద్ధుడైన కుమార మీడిటి మహాకవి ప్రణతము. శ్రీనరసింహాపు రాయాంకితము. తిరుపతి పేంకటేశ్వరవర్ణనము తద్వారచితి పీఠికాంకృతము.

వెల రు. 0—10—0.

ఆంధ్రపుస్తక భాండారములకెల్ల నుచిత ముగను తదితరులకు వైమూల్యమునకును బంప బడును.

చలయవారు :—

THE HEAD CLERK,
Musnur Estate,
NUZVID. (Kistna Dt.)

అని వ్రాసినచో బడయగలరు.

కుర్చీలు, మంచములు, బీరువలు.

మానవర్త వియింటి నలంకరించు సామానులన్నియు సులభక్రయమునకు దొరకును. చెన్నపట్టణములో మాకంటె చతురగా నమ్మువారు లేరు.

మడత కుర్చీ	1-కి	1-2-0
కాకోవన్ కుర్చీ సాదా	"	2-2-0
డిటో చేతులుగలది	"	3-12-0
ఇనుపమడత మంచము కాకోవన్ గలది సింగిల్		10-0-0
డిటో స్ప్రింగుది		13-8-0
మట్టరకం స్ప్రింగు		12-0-0
స్ప్రింగుతో టాపు సయితముగల ఇనుపమంచము		16-8-0
(సింగిలు)		
బీరువలు 3x4 అడుగులు		17-0-0
డిటో 5x8 1/2 23-0-0	డిటో మేలురకం	30-0-0
పడకకుర్చీ అనే సోఫా కుర్చీ వేముది		8-8-0
క్యాటలాగులో అనేక సామానులు గలవు. వ్రాసిన వారికి పంపెదము.		

పి. ఎస్. పొన్ను స్వామి పిల్లే అండుసన్
కాలిఫోర్నియా కుక్క 41/42 గాటక బాగానడి, మదరాసు

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులు,

ఆయుర్వేదాశ్రమ గ్రంథమాల.

విక్రయమునకు సిద్ధముగనుండు గ్రంథములు.

1. మాధవనిదానము:—సకలరోగములను గుర్తించుటకు వైద్యులకు మిగుల సుపయోక్తమగు గ్రంథము. వెల రు. 0-0-0
2. పథ్యాపథ్యము:—ప్రతిరోగమునకును పథ్యములను అపథ్యములను అగు వస్తువులను బోధించును.

వెల చందాదారులకు 0-12-0 ఇతరులకు 1-0-0

3. ఆయుర్వేద పరిభాష:—మందుల జేయుటకును వాని లోగల వస్తువుల భేదములను తెలిసికొనుటకును వాని తానికల నిర్ణయించుటకును ఉపయోగించు నిట్టిగ్రంథ మిది వరకు లేదు. వెల చందాదారులకు 1-2-0 ఇతరులకు 1-8-0

4. అగస్త్యవైద్యము:—దక్షిణదేశపు వైద్యసాంప్రదాయములను తెలుపును. వెల చందాదారులకు 0-8-0 ఇతరులకు 0-4-0

5. వక్తీకర్మ:—పిచికారితోయే విధమున దీనివలన బోవువ్యాధులను తెలుపును. చందాదారులకు 0-8-0 ఇతరులకు 0-4-0

6. శల్యతంత్రము:—దానినభ్యసించుకొనుచు, శస్త్ర వికిర్మా స్వరూపము, మొదలగు వానిని తెలుపును. చందాదారులకు 0-8-0 ఇతరులకు 0-4-0

7. ఆయుర్వేదము:—ఆయుర్వేదముయొక్క ప్రాచీనత అందలి భేదములు, మొదలగు వానిని విపులముగ తెలుపును. వెల చందాదారులకు 0-8-0 ఇతరులకు 0-4-0

N. B. మాగ్రంథమాలలో ముద్రితము లైనట్టియు కాబోవు నట్టియు, గ్రంథముల నన్నిటిని కొనువారు చందా దారులుగా నెంచబడుదురు. అట్టివారు దరఖాస్తుతో 0-2-0 పంపవలెను. లేదా, వి. పి. తో వసూలుచేయవలెను.

ప్యాకింగ్ పోస్టేజీకర్చులు కొనువారే భరించవలయును.

వైద్యరత్న పం. డి. గోపాలాచార్యులు,
ఆయుర్వేదాశ్రమం. బాల్మిక్, మదరాస్.

కండ్లకు చలువ జేయును.

మెదడుకు బలమిచ్చును.

ఎండవేడిమి దెలియకుండుట కుపాయ మేమి.

అమృతామలక తైలము.

ఇది యేమి జేయగలదు.

తలపోట్లును, తలనొప్పులను, మెదడునందలి వేడిమిని, అన్ని విధములగు తలనొప్పులను, నిజముగ అనేకులకు మాన్పినది. విద్యార్థులకు యోచనా పరులకు ప్రాణమిత్రము.

వెల బుడ్డి 1-కి రు. 0-12-0. బుడ్డి 12-కి రు. 8-0-0.

ప్యాకింగ్ పోస్టేజీ వేరు.

కోరువారికి క్యాటలాగు లుచితము.

వైద్యరత్న పండిత. డి. గోపాలాచార్యులు,

ఎ. వి. యస్., ఎ. యమ్. బి.,

ఆయుర్వేదాశ్రమం, మదరాస్.

అధికముగా కోరువారు సమీపముగు నైలు ప్రేవక్ దెలుపవలెను.

5.

ఇది నిట్టికి తల్లి.

కుల ఆతిర: లిక్. ఇదియే మన పూరి వలయునన్న దీనిప్రభావము కనుగొన కొనిన కొన్ని సమయమున పుచ్చు కత్తము పోగ భావము కనపడును. నపుంస దుర్బినియొగక చివరికి లేదు. జన్మేంద్రియ అనేక వ్యాధుల గ్రంబులకు సంభవించెడి కుభ్రపరచి నర రాజువంటిది. రక్తమును కాలియు నిచ దేహమునకు బలమును నాశనము చేర్చు సేవములను మొదలంట: శ్రీలు, పురుషు. "నర్వచీవన్" ఇది గించుచున్నను. అందును నుపయో మిగుల బలమున వృద్ధాప్యము నశించి వెల ట్టిగును

ప్రాప్తేనోజ్ఞే ప్రజ్ఞేకము
(13-5-14) నాయుడు,

16వృష్టపక్షగభీమ.
స్కీకే మదరాసు.

చందాదారు.

మార్పుటకు పలు వ గ యి రా పత్రికలు మార్కవ్రాయు న ప్పడు తేదిల పత్రికలు యువారు ఏయే లొసంగుటకు ినియెడల జవాబు స్పష్టముగా వ్రాపత్రిక గాని తేదిలు తాము దిన

చందాదారులో యో, వారపత్రిక నుండుటయేగాక చాలనులుపుగా బడగలవు. వారి త్వరగా కొసంగ పించిన పేరును నెలమీద ముద్రిం యెడల మాకు ించి పంపిన చేయుటకు వేడబోగాన, అందరట్లు

కొందఱు విలే

లును జిలుగుగామ్రు రెండు ప్రక్క ప్రక్కలు వ్రాయుటచ్చారు. రెండు కష్టమగుచున్నది. కార్యము మిక్కిలి గా కాగితమునకు ఒంచి విశేషము గాకయని ప్రార్థించుచు పంపుదురు

న[ఆం. ప. సం.]

ముందు వారపత్రి

ప్పడు దినపత్రికకు చందాదారులు ఇ పత్రికతో నవశ్యము లేన వారికి వార తోవచ్చు పేరును చింతకపై అచ్చు వలయునని వేడుచున్నా సహా పంప బాబతువారికి బాకీయున వారపత్రిక లో జేర్చబడును. తిక చిరా

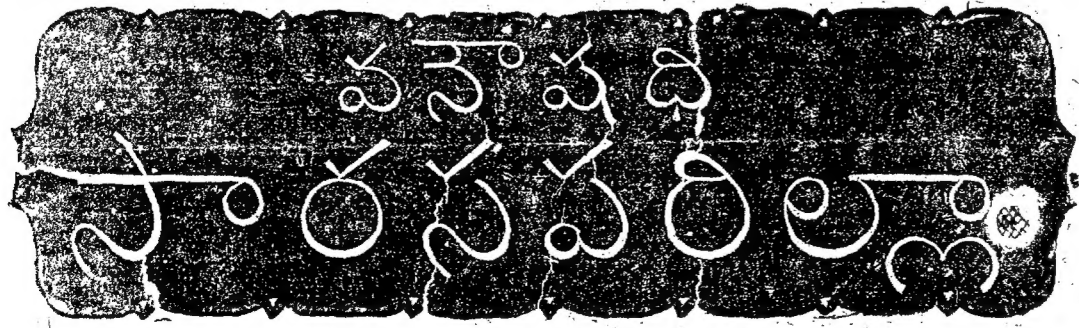
సత్యముగా పే చకుడు.

గుణపథనిచో ద్రవ్యమును ఖం ఒకానొక ఘోషయి ప

మేహధ్వంసని గ

ఈ మాత్రలనేవే ఉన్న వ్రణములు, చెల్లికురుపులు మొద వ్యాధులు ధాతునష్టము, ధాతు హీనత మొదలగునవి నివర్తించి సంభోగము కలుగును సీ: - దేహపుష్టి బోషణము:— దేహముచిక్కిపోవుటయు, బలశీ ద్యము, నరములబలహీనత మొద తక్కి, నరములపుష్టి, రక్తవృద్ధి: విద్యార్థులకు, ప్రిదగ్ధకు చాల ఉ: క్రయం రు. 2-0-0.

మావిలాసము. —హాలపు దేవర

ఇది దేహమునందుబుట్టు నెత్తురుగడ్డలను మయి సకల చర్మరోగములను బాగుజేయును. కీళ్ళపోట్లు, పాతవాయువుపోట్లు, రసపట్టు, రక్తవికారమువలన గలిగిన అన్ని రోగములను దీనివలన నయమగును. ఇది చర్మమునకు కాంతినిగలిగించును. నాడితంతువులకు పుష్టినిగలిగించును. నెత్తురును శుద్ధిపఱచి వృద్ధిచేయును. దీనివలన శరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యము కలుగును. ఒక సీసామందును వాడిన తోడనే శరీరములో నొకవిధమైన మార్పు గనుపించును. రెండుసీసాలు వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును.

సీసా వెల రు. 1-4-0.

డాక్టరు డి. బి. సావంత్, ౧౪౪. ఫనసవాడి. నం. ౨. బొంబాయి

Dr. D. B. SAVANT, No. 144 Fanaswadi. No. 2. Bombay.

పొగయోడల రాక పోకలు.

చెన్నపురి నావాగ్రయమునగుచున్నవి.

1914 సం॥ జూలై నెల 3 వ తేది

ప్రేరుక పేరు.	బయలుదేరిన స్థలము.	తేది.	పోయెడి స్థలము.	తేది.
ఎక్ మా	రంగూన్	29 జూన్	నాగపట్నం	2 జూలై
విరివా	కలకత్తా	2 జూలై	బొంబాయి	3
ఎరిస్సరా	ప్రెయిట్స్	1	రంగూన్	3

రానున్నవి.

ప్రేరుక పేరు.	బొంబాయి	1 జూలై	కలకత్తా	1 జూలై
బహదూరు	కలకత్తా	1	బొంబాయి	2
టాలో	క్రిష్టియనియా	1	కలకత్తా	1
టెలేనా	సుయత్	2	కలకత్తా	4
మూర్తూ	కలకత్తా	3	లండను	4
సుటిలిజ్	కలకత్తా	3	డెమెరారా	4
మకిన్ టామ్	కోస్టు	4	లండను	7
గ్రచ్చన్ బ్రయర్	ఆస్ట్రేలియా	5	కలకత్తా	5
క్లక్ ఫార్ మ్య	లివర్ పూలు	5	కలకత్తా	17
కోబాట్	వేనెస్	6	కలకత్తా	8
సుబేదార్	బొంబాయి	4	కలకత్తా	4
ట్రీస్టు	కలకత్తా	6	ట్రీస్టు	7
ఫ్రన్ కెక్ ఫె	ఆంట్వర్పు	7	కలకత్తా	9
బాలోబా బ్రు	ప్రెయిట్స్	8	ప్రెయిట్స్	9
నివాసా	కలకత్తా	10	లండను	11
ట్రాన్ టెన్ ఫె	క్రిష్టియనియా	10	కలకత్తా	10
నూమిడియబ్రు	ట్రీస్టు	11	రంగూన్	11
అంకూడి	కలకత్తా	12	నెటూల్	13
టాండా	లండను	12	కలకత్తా	14
బానున్	ఆస్ట్రేలియా	15	కలకత్తా	15
అంలాటి	నెటూల్	26	కలకత్తా	26

ఈ తేదెలలో కొంచెము మార్పుచును.

వాతావరణ స్థితి

1914 సం॥ జూలై నెల 3 వ తేది

ప్రదేశములు.	జూలై 31కి, ఉదయం 8 గంటలకు వాయువీడము అంగుళములు.	కడచిన 24 గంటల లో, నీడను ఉష్ణోగ్రత.		వర్ష పాతము.	
		అధికతమ ఉష్ణోగ్రత. Xత.	అల్పతమ ఉష్ణోగ్రత. Xత.	కడచిన 24 గంటలలో	8వ ఏడవ మొ. నేటికి 18వ మొ. నేటివరకు
గోపాలపురము	29.514	90.3	79.3	...	28.98 9.51
నాల్లెరు	29.561	91.1	81.3	...	12.87 8.10
కాకినాడ	29.595	99.7	81.4	...	8.73 7.10
బందరు	29.630	103.8	82.2	...	5.97 7.02
గుంటూరు	...	103.7	80.0	...	5.07 ...
నెల్లూరు	29.651	103.0	80.4	0.02	3.33 2.59
మద్రాసు	29.605	102.2	84.3	...	2.74 4.01
కడపూరు	29.706	100.5	82.2	...	3.66 3.35
నాగపట్టణము	29.704	100.5	82.0	...	2.12 4.03
గొలంబా	29.809	86.1	78.8	0.21	28.64 28.94
తిరువనంతపురము	29.795	82.7	75.0	0.01	26.38 27.24
గోల్కొండ	29.813	80.9	73.7	0.90	38.48 47.50
కల్లికోట	29.803	78.5	73.8	1.51	36.72 49.03
గుంటూరు	29.780	82.6	74.8	1.02	30.83 49.00
బొంబాయి	29.613	89.4	78.4	0.18	17.00 21.89
పైదరాబాదు	29.642	93.2	73.6	...	11.00 6.74
ఆనంతపురము	...	97.0	75.6	...	3.47 4.46
బళ్లారి	29.663	98.0	75.7	...	2.11 5.09
కర్నూలు	29.636	97.5	78.1	...	3.45 5.32
కడప	29.687	101.5	78.0	...	7.15 5.51
బెంగళూరు	...	81.1	65.2	...	9.13 8.96
కొడైకనాల్	...	64.1	53.2	...	17.33 14.36
ఉదకమండలము	22.330	63.3	51.4	0.26	11.81 16.96
కోయంబూరు	29.482	86.1	71.1	0.03	1.34 5.82
నెల్లూరు	29.581	96.1	79.5	...	6.12 6.81
నీలము	25.743	98.2	73.8	0.18	8.01 10.40
తిరుచనాపల్లి	25.723	100.5	79.3	...	2.67 6.61
పుదుకోట	25.784	101.3	80.9	...	5.46 5.11
మధుర	25.729	97.0	71.3	...	4.77 6.67
తిరునల్వేలి	...	...	...	...	0.83 4.92

తూర్పుతీరమున వాయుభారము కొంచెము పెచ్చినది మిగిలిన స్థలములందేమియు మార్పు జరగలేదు. బంగాళా ఖాతమునందలి తుపాను దేశమున ప్రవేశించినది. ఆరకాట్ తీరమున వాయుభారము బహు మరుగుగా వృద్ధియైనది. గాడ్వూరు మామూలుకంటె తీవ్రముగ నున్నది. చెన్నపురి తీరమున దప్ప మిగిలినచోట్లయందు మధ్యమెట్ల పరిమాణము తగ్గియున్నది. నిన్నటిరోజున బందరులోను, గుంటూరులోను, 104 డిగ్రీల వేడిమి యుండినది. రాత్రిలయందును వేడిమి అధికముగ నేయున్నది. నెల్లూరులో చిన్న జల్లుపడినందున వేడి కొంచెము తగ్గినది. కర్నాటమునందును, తూర్పుతీరమునందును వాయువులోని చెమ్మ ఆతీయున్నది. అంతటను మబ్బులు దట్టముగా పట్టియున్నవి. పడమటి తీరమున వర్షము అధికముగా కరియుచున్నది. ఇతర స్థలములందు కురిసినట్లులేదు.

ఆర్. ఎల్. ఎల్. జోన్న

వాతావరణ కాశ్రుజ్ఞుడు.

స్థానిక వార్తలు.

విజయ విలాససభ:—రేపురాత్రి 9, 30 గంటలకే సభివారు, విక్టోరియా పబ్లిక్ హాలులో గాలననాటకమును బ్రదర్శింతురు.

మద్రాసు బౌద్ధసమాజము:—అదివారము నాటియందు యము 6 గంటలకు నేపీయరు పార్కు-వద్దనున్న సింగన్న చెట్టిపిథిలోని చింతాధిపతి సెకండరీ స్కూలు హాలులో ప్రాధేనగు లక్ష్మీచరణుగా రుహస్యపీఠురు.

చెన్నపురి స్కూలుకాజుకోర్టు:—ఈకోర్టు ప్రక్కన నూతనముగా ఒక కట్టడము కట్టబడుచున్నది. అందులో స్కూల్ కాజుకోర్టు రిజిస్ట్రారుగాను పని జరుపుచుందురు. వీరి స్థలమున సిటీసివిల్ కోర్టు జడ్జియు వీరిస్థలమున నికమిడ హైకోర్టు వారివలన నాలనముగా నియమింపబడ జడ్జిలలో ఒకరును పని జరుపుదురు.

మోటారు ఆయాము:—మొన్న సాయంత్రము 4 గంటలవేళ కర్నాటిక్కు విల్లు ఇంజనీయరు జి. లెగారు బ్యాంక్ రోడ్డున మోటారు బండిలో పోవుచుండగ, తిరుమల్లప్ప మొదలి పిథిలోనుండు వేదాచలనాయకరు కూతురు రిసం॥ వయసుగల ముతుందమ్మార్ అనుపాలిక బండికడ్డమునచ్చి యెన్ని సార్లు ద్వనించేసినను తప్పించు కొననందున బండికి తగిలి గాయములు తగిలెను. ఆమెవంటనే జనరల్ ఆస్పత్రికి గొంపోబడినది.

గ్రామాధికారుల వారసత్వపు హక్కులు.

II

కాళహస్తి రాజుగారి సామూహికాల్పాకాలోని నొక శ్రోత్రియకరణము రివిజన్ విచారణకు రివిన్యూ యిక్ సెక్టరు గారి దగ్గరకువచ్చి యుండగా సర్కారువారు తన గ్రామమునకు మానుమనకు రెండురూప్యముల జీతము నీయదలచుచున్న వారనియు దానికిందాను సమ్మతించునో సమ్మతించడోయని యడుగగా నా ముసలికరణము దిగ్భిమజెంది రివిన్యూ యిక్ సెక్టరుగారితో నిట్లనియె. ఆయ్యా మా గ్రామమునకు నాకు ధాన్యపు మేరలును రొట్టెపు మేరలును కలిసి సుమారు మూడు వందల రూప్యములవరకు వచ్చుచున్నవి. మూడువందల యరువై నాలుగు రూపాయలేడ? నెలకు రెండురూపా నవుకరి చేయుటకంటె ముప్పియెత్తుకోసుట మేలు. కరి చేయజాలనని. నాకీ నవుకరి యక్కరలేదని ననియె. కాని యాతని యదృష్టముచే నా సబు చదువు రానివాడగుటచే నతనికి ఏ మునపబే కొంచెము తెలివితలవారో రూప్యములకు తాను చేయుట రివిన్యూ యిక్ సెక్టరు తాను లేదను మొదలగు నొప్పించి చేట్ నొక నొక యు తెక్కుమనిగోన గ్రామము మాన్యము

ప్రమండు బ్రాహ్మణులకు గల్గినకష్టములు జాలక గ్రామముల యందుగూడ బ్రాహ్మణ జీవనములకు ధింగముల గల్గుచున్నవి. మేరలు కొట్టివేయుట వై తులకున ననసరమైన నెల్లులు ప్రోసివేయుట యని సర్కారువారి యుద్దేశమై యున్నది. అది యట్లే కానిండు. రోడ్డుకెన్ను సభికముగ జేయుటకు విలేజి నెస్సుకొట్టి వేయబడుట యొక కారణమని. చట్ట నిర్మాణ సభలో సర్కారు ప్రతినిధి గారు చెప్పియున్నారు. రోడ్డుకెన్ను సభికము చేయుటకే కాబోలు బ్రాహ్మణ మేలు కొట్టివేసినది. ఇది రయతులవై వాత్సల్య మెట్లు కాగలదు?

గ్రామ సిబ్బందిని సర్కారు గ్రామములలోను ప్రావైరి టరి గ్రామములలోను సమానముగ 1 గ్రామ హెడ్డు 2 గ్రామ కరణము 3 గ్రామ తలారులు మొదలగువారు అని వారివారి విధులనుబట్టి మూడుతరగతులుగ విభజింపవచ్చు. ఈమూడు తరగతులలో గ్రామ హెడ్డును నతని నామమునుబట్టి యే ప్రథమ స్థానము నీయవలసి యున్నది. ఇది యాంగ్లేయ పాలనయొక్క నూతనస్పృహ. పూర్వకాలమున గ్రామమున సచెచ్చటను కరణము నకంటె యున్నస్థానమందున్నట్లు దాఖలాలు లేవు. పూర్వకాలమునకేల పోవలయు. రివిజనుకుముందు గ్రామమునసబులకు వరమానములుకాని యెక్కువ విధులుకానిలేవు. ఇక కరణముల సంగతివినుడు. మద్రాసు రాజధాని యందలి జమీందారుల కొసంగబడిన సనద్ మిల్క్రియత్ ఇన్స్టిమెంట్ లో కరణము లను గురించి యొక ముఖ్యమైనపార్టా కనబడు చున్నది. 1802 సం. రపు 25 వ రిగ్యులేషన్ లో జమీందారులు కరణ ములయందు జూ ప వ ల సిన విధులను సుష్టికరింపబడి యున్నది. 1802 సం. రపు 29 వ రిగ్యులేషన్ కరణముల కొరకే యేర్పాటుపడ బడియె. ఇవికాక కలెక్టరుల విధులను గురించి వ్రాయబడు నపుడును మఱియు ననేకసందర్భముల యందు కరణములపేర్ల కానించు చున్నచేకాని గ్రామమున సబులపేర్లు కానించుట లేదు. ఇది కాక యాంగ్లేయ పాలకులకు భూ సంబంధమైన తెక్కిలను తయారుచేసి యిచ్చుటకును, వారికి భూసంబంధమైన తగాదాల యందును కరణములే ముఖ్యసహాయుచేసి యున్నారు. ఆరంభదశయందొకవేళ పీరువారిని గొన్ని చిక్కులు పెట్టినను మొత్తముమీద సర్కారువారికి నమూనామైన సహాయము చేసినది కరణములుకాని గ్రామమునసబులుకారు. గ్రామమున సబులలో ననాదికండి చాలభాగము వ్యాప్యజేతులై యున్నారు. వారిలో నిప్పటికిని చాలభాగము చేవ్యాలు దారులుగ నున్నారు. వారిపనుల వారికిగాను నిప్పటికి కొన్ని గ్రామములలో వ్యాప్య గుమాస్తాలు చేయుచున్నారు. పూర్వకాలమందు నామకాథము గ్రామమున సబు పెద్దకాపు లున్నను, సర్కారుధికారులును కరణముల చేతనే చెయింపబడుచుండెను. ఇట్టి యున్నత స్థానమంద స్త పీరు, ఇప్పుడు నీచ స్థితికివచ్చుటకు గారణముల నీ సమయందు జరిగించి తరువాత వారిని నివారించు ముల జరిగించెద. ఇండియా యందలి యన్ని జాత హ్యుజాతి నీచకృత్యములకు శిష్యుముగ వేదానికి సభికారాభిలాషయే యైయున నొద్ద నెన్ని నీవాట్లు తిన్నను సరే. కారము సాగిన జాలును. తనయ నెట్టి కృత్యములైన లోనగున గాళ్లు పట్టుకొనుననుట వీర వీరు గ్రామమును రమును నడుపయ్యి కారుల దృష్టి అంగ్లేయరాజ వద్దనుంట యధి

చైతన్య శాస్త్రము లో పోషకములున్న సోదల, వోళ మూలమున
బు కష్టమైనదిగాను ఉన్నట్లు చూపించినది.

దును. అట్లు కాకుండ, కొన్ని కొమ్మలను సజ్జితముచేసి, ఈ రసమంతయు మిగిలిన కొన్ని కొమ్మలకే వ్యాపించి, కేంద్రవియమించియు నగుపండ్లు ఫలించుటకు గారణముగను. కొమ్మలను నశుకుటయం గిదియే ముఖ్యాభిప్రాయము.

ఇట్లు సజ్జితములను ఫలించుచుండు చెట్లను అట్టి సీతి యందు నిలుపుటకు బ్రయత్నింపవలయునే కాని, లేతవై యింకను కాపుకురాని చెట్లను అట్టి సీతికి దెచ్చుటకు బ్రయత్నింపగూడదు. మొక్కనునాటి నప్పటినుండియు రిగిన బాగ్రత నీసికొనినయెడల, యుక్తయను వయస్సువాటికి నని కాపు కాగు నారంభించును. కొమ్మలను సజ్జితముననది చెట్లను గ్రహమైన మార్గమునకు దీసికొనివచ్చి, కాపుకాయుచుండు నట్లు చేయును. చెట్లు చాల కాలము బట్టి యున్నచే పబడి యుండినయెడల, కొమ్మలను కొట్టుట వలన వానికి తిరిగి బలమును గలుగజేసి, రసము వ్యర్థముగ బోకుండ వానిని ఫలొత్పత్తిములుగ జేయవచ్చును. దన్నుట, ఎలుపువేయుట, చెట్లపై నీళ్లు చల్లుట మున్నగు వాని వలననే, దీనివలన గూడ చెట్లకు చురుకులేనము కలుగును.

కొనల సధికముగ సజ్జితములుకలన, చెట్లయందు కట్టె విశేషముగ బెరుగును. వేళ్లనుండి వచ్చు రసమంతయు వ్యాపించుటకు చాలినన్ని కొమ్మలులేక, అదియంతయు కొద్ది ప్రశేషముననే యుడువలసి యుండుటచే, నట్లు పెరుగుటకు గారణముగను. చెట్లు చురుకుగ నుండని దినములలో, గొమ్మలను సజ్జిత యెడల సీద్దరడి విశేషముగ జూపట్టును.

వేళ సధికముగ సజ్జితము, వృక్షహారమును భూసారము తగిపోయి, లభించినను మునుపటి కొమ్మల కన్నెంతటికిని వ్యాపించవలసి యుండుటచే, చెట్లనుండు గట్టెయంతగా బెరుగదు.

చెట్లయందు గట్టెయంత యధికముగ బెరుగునో, ఫలము నంత తక్కువగనే యుండును. వృక్ష మానోగ్య సీతియందుండు నంతకాలము, వృద్ధిని నిరోధించిన యెడల చెట్లు ఫలవంతముగ నుండునని యొక వాడుకగలదు. కాని ప్రతి రెండుమాడు సంవత్సరముల కొక్కొకసారి కొమ్మలను సజ్జిత చెట్టుయొక్క వృద్ధి సధికము చేసినచో, ఫలించుట యంతకంతకు తగిపోవును. తన శ్రద్ధదీసికొని వృక్షమును ఫలించజేయ జూతురని, ప్రతి సంవత్సరమును స్వల్పముగ గొమ్మలను సజ్జిత చెట్లను కాపుకాయుట సీతి యందుంచవలెను. చెట్లు ఒకమాకాలముగ నువేక్షింపబడి, దాని మరల ఫలించు సీతికి దెచ్చుటకు గాని, క్రొత్త చిగళ్లను వేయునట్లు చేయుటకుగాని యవసరముగ నెడల మాత్రము చెట్లు కొమ్మల సధికముగ సజ్జిత వచ్చును.

ఫలవృక్షమున దేరినైత కొమ్మలను సజ్జితములగుటయు ఏయే కొమ్మలను ఎందుకెల మొగలున్నవో కనిపెట్టవలెను; లేకుండిన వానిని విశేషముగ నప్తపరచుట దట్టించును ఇటు నంటి మొగ్గ రెన్నపై కలనో యెరిగియుండిన యెడల, కట్టెకుమాత్ర మధికముగ నప్తమొకరింపకుండ కాయలను తగ్గించుట సజ్జితవచ్చును. అట్లు చేసినచో రసమంతయు కొద్ది కాయలకే పోవుటచే నది బాగుగ నభివృద్ధిపొందును

కొమ్మలను సజ్జితవచ్చుదు సాధారణముగ ఒలహీనము లను తిన్నగా పెరుగునట్టియు చిక్కలు పడినట్టియు కొమ్మలను ఛేదించివేయుచుండుదు అట్లు చేయుటవలన, వృక్షము లందలి ప్రాణశక్తి పనికిమాలిన కాఖండగూడ వ్యాపించి వ్యర్థముకాక, ఫలదాయకములగు భాగములందే వ్యాప్తుగ చుండును, వాయువును సూర్యకేరణములును వృక్షమునందంతిను ప్రవరించును. అట్లు మున్నగువాని కన్నెక్కిరి నీళ్లు చల్లుటకును, ఎండి ప్రక్షీన యాకులను ఏరివారవేయుటకును నీలుగ నుండును, ఫలములన్నియు సంపూర్ణముగ బెలుగుట కవకాశముండను. కొమ్మలెంత దట్టముగను లేక యెంత పలుచగను ఉండవలయుననెడి ప్రశ్న ఆయా ఫల సందర్భములను బట్టి యుండును. తేమ యొక్కవగనుండు ప్రదేశములలో విశేషము పలుచగ నుండవలయును, తడిలేక భూమియంతి వారి యుష్ణముగ నుండు సమభూమిలన టి ప్రదేశములలో నెక్కువ పలుచగ నుండగూడదు, అంతి పలుచగ నున్నయెడల నాకులు మున్నగునవి యెండకు మాడిపోవును.

ప్రాచీన రుబోసు

కలకత్తాలోని రాజధాని కిశోరాలయందు ప్రకృతికాస్త్ర పండితులగున్న జగదీశ చంద్రబోసుగారు అత్యున్నత మొదలగు పాశ్చాత్య మహా విద్యాలయములందు తమ నవీన కాస్త్రచక్రముల లోకమున కుపన్యసించుట కాహ్వానింపబడిన సత్కరింపబడిన సంగతి యుండటము తెలిసియే యున్నది.

తరువాత వీరు యింగ్లాండులోని రెండవ సుప్రసిద్ధ విశ్వవిద్యాలయమున కావాసముగ కేంద్రబిడ్డ నగరమున వృక్షశాస్త్రముకల్ప జీవశాస్త్రముగూర్చి కొన్ని యుపన్యాసముల నొసగిరి. ఈయన న్యాసములయందు అంగేయవైజ్ఞానికులు చాలశ్రద్ధ తీసికొనిరి. కేంద్రబిడ్డ వృక్షశాస్త్రశాఖవారు బోసుగారి శాస్త్రశోధనల వలన ఫలముల పూర్తిగానరయుటకై సకల సందర్భముల ననుకూలముగా కూర్చునెంచి పరిశీలన వృక్షముల భూసారము మా రకుండుటకు హిందూదేశమునుండి కొంత మన్నును తెప్పించు కొనిరి. వీనియందు వృక్షముల చలనాకర్షణాది శక్తులు ప్రవర్తింపబడినవి. ఆకాలమున కేంద్రబిడ్డయందు, ట్రైఫస్, యింగ్లాండులోని ఉత్తమకాస్త్ర పరిశీలు జరుగుచుండెను. ఈయుత్తమ విద్యార్థులు పరిశీల యము నుండి యుపన్యాస మందిరమును సకాలమునఁ జేర గల్గుటకై ఉపన్యాసమును నియమితకాలముకన్న 10 నిమిషము లాల వ్యయ చేయవలసివచ్చిన బోసుగారు ప్రత్యేకముగా పార్శ్వంపఁ బడిరి. అచ్చటి వృక్షశాలాధనమున వైజ్ఞానికపాఠశాలతో నిండి యుండెను. సోదాహరణముగ నీయఁబడిన యా యుపన్యాసము నందఱును బాగ్రతతో విని యాశ్చర్యాకంధ మున్నురైరి. ప్రతిశోధనాంతిమునను సభయందు కరతాశ్చర్యములు నెలగుచుండెను.

సమావేశాంతమున ప్రసిద్ధపండితు సిద్ధాంతసామర్యుడగు డార్విను పుత్తులగు సర్ ఫ్రాంసిసు డార్వినుగారు బోసు గారికి సభికులపక్షమున కృతజ్ఞతాపూర్వకవందనముల నాచరించుచు నిట్లుపల్కిరి:— ఈయుపన్యాసముని శేషము బుద్ధి మాత్స్యతను జూచి నాకుఁజ్జిత యాశ్చర్యమునకు మిలిలేదు. ఈ శోధనలు చాలా పీకరములుగ నున్నవి. వివేచన పాశ్చాత్య మహావిజ్ఞానసాములతో సంబంధములేక దూరమున నున్నందున ప్రతివస్తువును తాము స్వయముగా చేయించుకొనుచు సకల కష్టము బహవలసి యున్నను, నీయ సహాయ కూర్చు తయారచేయించిన యుపకరణములను వానితోఁ జేసిన పరిశీలును లోకమున కత్యంతోప కాగకములు.

దీనివై అత్యుత్తమజారు పత్రిక యిట్లునాము చున్నది:— యూరపు అమెరికాలలోని యచ్ఛత కర్మాగార సమపాయముల వలన కాస్త్ర పద్ధతితప్ప తక్కిన వస్తు నిర్మాణాయలను గూర్చి కాస్త్రజ్ఞులు బాధపడ నక్కరలేదు. కాని డాక్టరు బోసుగారియందు బుద్ధి కళతల మాస్త్ర నైపుణ్యమునను నీరెండు ప్రజ్ఞలును సంపూర్ణముగా నున్నవి.

అనేక సంవత్సరములు యెక్కువసర్వముగల యూరపా నీయునివదలికరొకలాది కాన్యవ్యోగమును దొరతనమువారు జేయుటకు దొరగారి కిచ్చియుండిరి. బెంగాలులోని డైరక్టరు పదవికి జేమ్సుగారినిప్రామాదముచేయక బయటనుండిఁజేర్చులు గారిని నియమించినందుల కార్యములై చిత్తులైయున్న ఆంధ్రతిలుప్రభవును, సర్ ఆల్ఫ్రెడు క్రాస్టను జేమ్సుగారి వృద్ధికై తాముతప్పించి చేసిన బోసుగారి ప్రజ్ఞయెంత యధిక మైనదియు కండ్లార చూచియుండ వచ్చును.

ఆర్యనైత్య సేవాసాము.

దేశమునందెల్లెడల సభలు జరుగుచున్నవి. ఉపన్యాసము లియ్యబడుచున్నవి. తీర్మానములు చేయబడుచున్నవి. కాని, సభలు జరిగిన నాలుగు దినములకే వ్యతిరేకముగ నడుచుచున్నారు. తీర్మానములు ఆచరణలోనికి వచ్చుటలేదు. వైశ్యవృక్షసభ యెడుసంవత్సరములనుంచి యెట్లు జరుగుచున్నది. తీర్మానములు స్వల్పముగ ఆచరణలోనికి వచ్చుచున్నవి. ఈ తీర్మానములు త్వరితగతి నాచరణలోనికి దెచ్చుటకును, వాని యుపయోగములు సంఘమువారికి తెలుపుటకును అప్పడవచ్చు సభలు జరిపి అందు తెలిపినగాని సంఘము త్వరలో వృద్ధికి రావాలదు. వైశ్యసంఘము వృద్ధిలోనికి వచ్చుటకు సేవాసంఘము ముఖ్యుని మోతే గంగరాజు జమీందారు గారు గడచిన నెల 28 తారీఖున శ్రీజనార్దనస్వామివారి కొఠాయితో సభజేర్చిరి. ఆసభయందు వైశ్యసేవా సంఘముయొక్క ఉపయోగములన్న దాని ఆవశ్యకతయున్న సభావారికిందరు తెలిపిరి. ముప్పదిమందివరకు సభ్యులుగా చేరిరి. వైశ్యవిద్య నిధికి రు. 5000 ల నిచ్చుటయే గాక అనేక దేశాభివృద్ధికరముగ పనులు చేయుచున్న శ్రీగంగరాజుగారు ఈసంఘమున కధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనబడుట చాల శుభసూచకముగ నున్నది. ఈ సంఘమువారు విద్యార్థినిమి త్తము, వివాహాది శుభాశుభ కార్యములయందును, పండుగలయందును సామ్య వహించేయుట వైశ్యుల కష్టముఖములయందు తోడ్పడుట, వైశ్యులభివృద్ధికి వచ్చు సూర్తములు వ్యాపారములు సభలు జరిపి బోధించుట, మహాసభ తీర్మానములు వాని పునయోగములు సభల మూల

ముగను, కరపత్రముల మూలమునను బోధించుట మున్నగు పనులు నెరువేప్ప దలచినారు.

ప్రస్తుత విాదిగున నూహించినవారు మాసభలోనే నారు —

- 1 శ్రీ మోతే గంగరాజుగారు, 2 కందుల రామయ్య 3 అప్పన లక్ష్మయ్య, 4. పసుమర్తి పురుషోత్తము, 5 నున్నా వెంకయ్య, 6 కంపాటి సుబ్బయ్య, 7. పసుమర్తి సత్య నారాయణమూర్తి, 8. యా విశ్వనాథం, 9. సన్నిధి వీరరా ఘవులు, 10. శేర్ల ముప్పారావు, 11. రవ్వ వీరయ్య, 12. గుడిమెట్ల సుబ్బారావు, 13. మాజేట్ల సుబ్బయ్య, 14. యా రామచంద్రరావు, 15. యా కేమగిరిరావు, 16. చుంతూరి శ్రీరాములు, 17. మద్దుల వేంకట వెంకరాజు, 18. యా చినరాజు, 19. గ్రందె రామబూర్తి, 20. బలభద్ర రామకృష్ణారావు, 21. వెనల అన్నపూర్ణ వెంకట సుబ్బారావు, 22. కంపలసత్య నారాయణమూర్తి, 23. మద్దుల కేశవరావు, 24. సన్నిధిసూర్య నారాయణ, 25. రవ్వ సత్యనారాయణ, 26. అత్తం సుబ్బారావు, 27. తాటికొండ రత్నము, 28. కందుల సత్య నాగభూషణము, 29. కంకాయల వెంకన్నగార్లు.

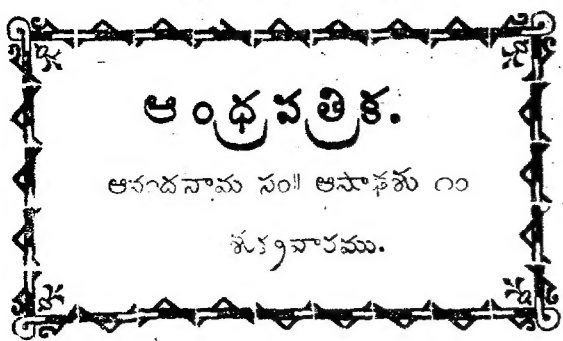
శ్రీ స్వాతంత్ర్యవాదినులు.

పోలీసువా రెంకబాగ్రతపడినను, హోళివే జెయిలు డాక్టరు ఫార్వార్డు అనునాయనను పట్టి మర్దించిరి ఈయన నిష్పంధముగా ఆహారమును లోని కెక్కించుచుండెడివాడు. అందుచే జూను రివ తేది బుధవారము ప్రాదున 8 గంటల కిడాక్టరుగారు జెయిలుకు పోవుచుండగా, నిరువురుశ్రీలు అడ్డమువెల్లిరి. ఒకామె చేతులతోగ్రుద్దెను. రెండవయామె కొరడాతో వాడెను. సావ మీడాక్టరుగారు తెల్లబోయి గుండెలు పీచుపీచువని కొట్టుకొనచు నేమియువోచక నిలువబడిరి. ఇంతలో నీసంగతి పోలీసువారికి తెలిసి పరువుకొని వచ్చి యా యిద్దరుశ్రీలను పట్టుకొనిరి.

తరువాత నీరులందరు పోలీసు కొర్రుకు దీసికొని పోబడిరి. వీరిపేళ్లు, నివాసస్థానమును అనుగగా చెప్పటకు నిరాకరించిరి. దీనిపై పదిమంది పోలీసునాయకుచ్చి వీరినెత్తుకొని పోయి బోనులో నిలువజేట్టిరి శ్రీల అల్లరివలన డాక్టరు ఫార్వార్డుగారు చెప్పినసాక్ష్యములో కొకమాటయు వినబడలేదు. కానినిష్కారణముగా వీరిద్దరు తిమ్మగొట్టరని మీదచ్చి టుగారి ప్రశ్నకు జవాబిచ్చిరి. కొద్దివారు బామినుకొరిగారి వారందరును నిరాకరించి నందున, తుదకు విడుదల చేయబడిరి.

జూను రివ తేది మంగళవారము బోనున రెక్కాస్టు నగరమునందలి యొక శ్రీరవాది డెబ్బాస్టు ఈవినింగు టెన్ని గ్రాఫ్ పత్రికా సంపాదకుని కార్యస్థానమునకు బోయి, తుర్కీ మీదనుండి పడగ్రాసి పిండిని మొగమునిండ గొల్చెను సంపాదకుని కేకలువిని కార్యస్థానము నందలి యువ్యోగ్యులు వచ్చి యామెను బయటకు బంజేరి ఇచ్చటనుండి యామె నిర్భయముగా డెబ్బాస్టు సూస్మిటకు అను పత్రికా కార్యస్థానమునకుబోయి 'శ్రీ స్వాతంత్ర్య వాదినులు గోల్చి, ఆట్రాడుచోట గనపడినచో గొట్టవలసిన దు మీరు వ్రాసినమాట నిజమేనా' యనియడిసెను అందున కాయన నననెను ఆట్లు యినచో నేనుకూడ నాయిష్ట ప్రకారము చేసెనని చెప్పచు సాగదీసి అచెంప యాచెంప వాయిచెను తిగువారి నిల విని యితిరలు వచ్చి యామెను లోకివేసిరి

జూను 2 వ తేది 2క్కింకవోము సాధమున మిక్కిలి యాశ్చర్యకరముగ సంగతులు జరిగినవి. సుమారు 245 గంటల వేళ గల్గురు శ్రీ స్వాతంత్ర్య వాదినులు పీధి గుమ్మరుదుగ్గరు బోయిరి. వీరిలో నొకరు గొడ్డవై నెక్కిరి. ఇంకొకరు రంగు రంగుల జుడానెల్లి పట్టుకొనిరి ఈ చిత్రమును జూచుటకు జనులు గుంపులు గుంపులుగా గూడిరి గుంపును జూచి పోకి సువారు పరుగిడివచ్చి వైకెక్కియున్న శ్రీలకు గిగుమరి కాని వారుదిగలేదు. అంతట పోలీసువారిలో నొకరికెక్కి యుపన్యసించుచుండి శ్రీని దిండివేయుటకు ప్రయత్నించుగాని ఆమె గొల్చునెట్టి గట్టిగా ఖిల్లటకు లిగించుకొనెన ఈలోపుగా మఱయొకపోలీసు వాడుపేడలోనికిబోయి యలిసి, సుత్తిని దెచ్చి కొంత సేపటిక గొల్చునెం ఆడ నవిడిపించి ఇతిరలతోగూడ పోలీసుకొర్రునకు దీసికొనిపోయిరి

విశ్వవిద్యాలయ వాచకులు.

మెకాలే ప్రభువు హైందవుల జ్ఞానాభివృద్ధికి వాళ్ళాత్మపద్ధతుల ననుసరించి యాంగ్ల భాషాముఖమును విద్యను గరపుట యవసరమని 1835 సంవత్సరమున తన యభిప్రాయమును చెలిపెను. ఆ మతాను సారముగ హిందూ దేశమునందు విశ్వవిద్యాలయములు నిర్మింపబడి పాశ్చాత్య విజ్ఞానము నాంగ్ల భాషాముఖమున హైందవులకు గరపుట వాడుకకు నచ్చెను. ఆకాలమునుండియును హైందవులకు జ్ఞానోపదేశము దేశభాషలద్వారా కలుగ గలదా యాంగ్ల భాషాముఖమున గలుగ గలదాయను వివాదము ప్రబలియే యున్నది. మెకాలే ప్రభువుయొక్క నిర్ణయము హిందూ దేశమునందలి విద్యాభివృద్ధికి గారణమైనదని వాదించువారును, ప్రతిబుద్ధకమైనదని వాదించువారును గలరు. గతించిన యేబడేండ్లలోను భరతఖండమునందు విజ్ఞానము న్యాప్తినిగాంచినదనుట నిస్సయంబైనను విద్య దేశ భాషలందు గరవిన సాధకతరముగ విజ్ఞాన వ్యాపనమైయుండి యుండెడిదేమో నిర్ణయించుట సంభవముగాదు. ఇటీవల పాలకులకును దేశభాషలపరివృద్ధిచేయ వలయునను సంకల్పమేర్పడినది. కాని విశ్వవిద్యాలయపరీక్షలందు వానికి ప్రాముఖ్యతను తగ్గించుట వలన విద్యార్థులకు దేశభాషాభిమానము హెచ్చుట కవకాశములు తగ్గుచున్నవి. పరీక్షలందు దేశభాషలకు ప్రాముఖ్యతను తగ్గించినను ప్రత్యక్షముగ దేశభాషలను బోషించుటకై పాలకులు కొన్ని ఏర్పాటులనుజేయ నున్నట్లుకలెడిది. కాని ఆ యేర్పాటులును నుపయోగకరముగ జేయ బడకుండుట శోచనీయము.

హైదరాబాద్ ప్రభుత్వమువారు సం॥నకు రు.36,00 లను దేశ భాషాభివృద్ధికై వ్యయముచేయ నుద్దేశ్యములై ఆద్రవ్యమును వ్యయపరచువిధమును గురించి విశ్వవిద్యాలయాధికారుల మతమును చెలువగోరిరి. ఆద్రవ్యమును రు. 750 వేతనమునిచ్చి యొక భాషా శాస్త్రజ్ఞుని రు. 125 వేతనమునిచ్చి ఆరుగురు వాచకులను నియమించు నటులు విచారకులు తీర్మానించిరి. అనంతరము ఆరుగురు వాచకులను రు 250 వేతనముల నిచ్చి నియమించుట యుక్తమని తీర్మానింపబడినది. కొంతకాలము కిందటను నాగ్గరు వాచకులు నియమింపబడిరి. నియమింపబడినవారిలో నలుగురు సుప్రసిద్ధ కళాశాలోపాధ్యాయులు. ఇరువురి తరకళాశాలలందుండి నియమింపబడిరి. కాని గౌ. డాక్టరు నాయుడుగారు వయోవృద్ధుల నియమించుట వలన నెవరికిని ప్రయోజనము లేదని యొ. వాదమున నెలకొల్పిరి ఆవాదముని నెటుసభచే నామోదింపబడినది. ఆవాద మంగీకృతమైనపుడు నియమింపబడిన వాచకులలో నిరుప్రభు వాచకులకు బడలు నూతన వాచకులగుటకు నియమింప బడలసియుండును. వాచకులు దేశభాషాపాండిత్యము నభివృద్ధి జేయుటకై యేర్పాటుచేయబడిరి. చెన్నపురి నాస్తికమునందు నామక యందున్న ముఖ్య భాషలు నాలుగు. ఆ భాషలను మాటలాడు ప్రజాసంఖ్యను బట్టి వాచకులను నియమించిన నేలుగు బాషాపాండిత్యముగల వాచకుల నిరుప్రభులను నియమించుట యవసరమని యంగీకరించ

వలసియున్నది. వెనుకను సి నేటు సభగూడినపుడు శ్రీయుత రామలింగారెడ్డిగారు వాచకునిస్థానమునకు మానవల్లి రామకృష్ణ కవిగారి యహ్వాతను గూర్చి గట్టిగా జెప్పియుండిరి. ఈవిషయమును నిర్ణయించుటకై కూడనున్న పిండికేటు సభయందు రామకృష్ణ కవిగారి యహ్వాతను యోచించి వారినొక వాచకునిగ నియమించెదరని నమ్మబడుచున్నది. ఆంధ్రభాషకై రెండవ వాచకుని పేరు మళ్ళ రాజగోపాలరావుగారిని నియమించుట యుచితము. రాజగోపాల రావుగారు ద్రావిడభాషలకు సంబంధించిన ఛందోగ్రంథము నొకదానిని రచించిరి. ఈగ్రంథములోని నూతన శోధనలను ద్రవిడ పండితులు కొని యాడిరి. ఈవిధమైన పరిశోధనలలో నిదియే మొదటి రచనగనున్నది. వారు ద్రావిడభాషా శాస్త్రమునందును కొంత పరిశ్రమనుజేసి యున్నారు. ఆంధ్రమున మంచి పాండిత్యమును గలవారు. విద్యావ్యాసంగమున జీవనాధారముగ జేసికొనిన వారు. ఇదివరలో వారి పనికై దరఖాస్తును పెట్టినవియును చెలియుచున్నది. ఇట్టి వారిని వాచకునిగ నియమించిన దేశభాషకులాభ మేర్పడుట కవకాశ మేర్పడును. వీరల నిరుప్రభు వాచకులనుగ నియమించిన నాంధ్రులకు సంతృప్తియును, భాషా పరిశోధనమునకు లాభమును నేర్పడును.

పరిషియా దేశపు నుత్తరభాగమున రుష్యా ప్రాబల్యము దినదినమును నెక్కిపోవుచున్నది. టెలిజనండు గవర్నరుగానుండు సతడు రుష్యా పక్షపాతి. ప్రభుత్వమును నిర్లక్ష్యముచేసి తిరస్కరించువాడు. అచ్చట పన్నులను పసూలుచేయుట కేర్పడిన బెల్జియ సాధికారులనుండి ఆ పనిని లొగికొని తానే నిర్వహింప సమకట్టినాడు. పన్నులను వేలమువేయ ప్రాతపద్ధతిని పునరుజ్జీవింప జేసినాడు. కాసకు సైన్యముగూడ తెహిరాను ప్రభువుల యధికారమును తిరస్కరించుచున్నది. రుష్యావారి ప్రతినిధి యుత్తరువులను శిరసావహింప సిద్ధమయియున్నది. రుష్యావారి ప్రోత్సాహమున నాధికారికాదిగ నేమింపబడి రుష్యావారికి భృత్యాను భృత్యులై యుండునని యెంచబడిన మోర్ఖార్లు అను బెల్జియ సాధికారి తన ధర్మమును న్యాయముగా నెరవేర్చ సమకట్టి రుష్యావారి యప్రీతికి భాజనుడయినాడు. రుష్యా పరినిధులు పరిషియనులను కొండల నండ్ జేర్చుకొని వారికి భూములపై విరివిగా హక్కులు కోరుచు పరిషియ సాధికారులను పన్నులు పసూలు చేయనిచ్చుటలేదని యీతడు మొటపెట్టు చున్నాడు. రుష్యా ప్రతినిధులు తామివిధముగా స్పష్టించిన భూస్వాములనుండి నేరుగా పన్ను పసూలు చేయుచున్నారు. ఈపన్ను మాత్రము పరిషియను కోశమునకు జెందుటలేదు. ఇట్టి పరిస్థితిగో పరిషియా దేశపు కోశము వృద్ధిదిన నేమినింత? ఉత్తర పరిషియా రుష్యావారి పరిషియా యగుననుటకు సందియముగలదా! దక్షిణమున నూనెకంపెనీ పేరున బ్రిటిషు ప్రాబల్యము పెరుగుచుండ నుత్తరమున పై వర్ణించినట్టి నెగడియుండ పరిషియా యగ్రతుల నమనుపేదమైయెట్లుండగలదు? నేషనుపత్రిక ననుసరించి రుష్యాతో సమానముగ బ్రిటిషువారును పరిషియాను పంచుకొనుట తగదు. అట్లు పంచుకొనిననో మేరుదివరకు తెలివినరీతి రుష్యా ఇండియాలో సరిహద్దుకొట్టిమై తద్రక్షణ కడుంగడు దుర్ఘమగును. ఇండియా ద్రవ్యము కోట్ల కోట్ల శాస్త్రీయపద్ధతుల ననుసరించి సంరక్షణ సాధనమును దిద్దుటగో వ్యయమగును. కావున నేషను పత్రికాధిపతులొక యుపాయము చెప్పుచున్నారు. పరిషియా యుత్తరభాగము రుష్యాకిచ్చివైచి రాజధాని తెహిరాను నుండి మాచ్చి దక్షిణమునకు

ఇస్సుహానుకో పి.రాజాకో తెచ్చిక్రొత్త పరిషియాకు జాతీయ స్వాతంత్ర్యమును కలిగించి బ్రిటిషు సారక్షణలో నుంచుకొనుట శ్రేయస్కరమట! అప్పుడు మరియొక ఆఫ్ఘనిస్తాన్ మేర్పడి రుష్యా ఇండియాలో మధ్యరాష్ట్రముయి యనవసర సంఘర్షణ ములనేగాక యనవసరపు వ్యయప్రయాసలనుగూడ లేకుండ జేయగలదట! ఇదియే తుదకు సుమార్గ మగునేమా!

పరపతి సంఘముల లెక్కను తనిఖీచేయుచు వచ్చుచుండు వారు ప్రభుత్వపు సేవకులు. వారి పనికై ప్రభుత్వము వారిదివరకును సంఘములనుండి ప్రతిఫలము తీసికొనుచుండలేదు. ఈప్రతిఫల విషయము కడచిన రిపోర్టులో కానవచ్చెను. ఇటీవల మనప్రభుత్వము వారు దీనిని సంఘములనుండి పసూలు చేయుటకు తీర్మానించినారు. అప్పు లిచ్చసంఘములుగాని యితర సంఘములలో నమ్మకపు మొత్తముమీద నూటికి నొక్కరూపాయి వంతున నెప్పుడును రు 50 లకు తగ్గకుండగను 750 రూపాలకు మించకుండగను పసూలుచేయ నేర్పబడినారు. సెంట్రలు బ్యాంకులు నికరాదాయమున నూటికి 5 వంతున రు 750 లకు మించక యియ్యవలయునట. వ్యవసాయేతర సంఘములు రు 15 లకు తక్కువగాక నికరాదాయముపై నూటికి రు 5 ల వంతునను వ్యవసాయసంఘములు రు 5 లకు తగ్గక నూటికి 5 వంతునను ఇయ్యవలసియున్నవి. ఈసంఘముల సమితులేర్పడి పనిబాగుగ జరుగుచున్నప్పుడు లెక్కల తనిఖీకి ప్రతిఫలము కోరువచ్చునే కాని కొద్దిసంఘములు స్వల్ప మూలధనముతో వాటుపడు చుండుకాలమున కర్పు లెక్కువపెట్ట జూచుట నిరుత్సాహమునకు కారణమగును. 1912 వ సంవత్సరమున 6 జూలై రుల సభజరిగినప్పుడు దివాను బహద్దరు స్వామికన్యూస్ పేర్చిగారును. నీవిధానిప్రాయమునే వెలిబుచ్చిరి. ఈ కర్పును నిమిత్తముచేసి కొని అప్పుడే యొక సెంట్రల్ బ్యాంకు వడ్డీ నూటికి 7½ చేసినట్లు తెలియుచున్నది. కంజీవరపు నేత వారి సంఘపు అమ్మకములు 1913 వ సంవత్సరము 30 వ జూను వరకు రు 49,060-13-2 లును నికరాదాయము రు 638-6-8 లును నని తెలిపదట. ప్రభుత్వమువారి యుత్తరువుప్రకారము లెక్క తనిఖీధనము కట్టినయెడల రమారమి రు 500-0-0 లియ్యవలసివచ్చును. కావున నికరాదాయము లెక్క తనిఖీల కర్పుకుపెట్టి సాగుము నిద్రనందవలసి యుండును. ఈ స్థితి కలుగజేయుట ప్రభుత్వము వారికి మాత్ర విష్టముగా నుండునా? లేకున్నను ఇట్టి సందర్భములలో ప్రభుత్వమువారి సంఘముల నుండి పన్ను పసూలుచేసికొన జూచుచున్నారని కొందరు ప్రారంభించుట వింతగాదు. ప్రభుత్వము వారు మరల నీవిషయ మాలోచించి ఇంకను కొంత కాలము తనిఖీజల విధింపకుండురగాక యని నమ్ముచున్నాము.

మధ్యపరగణాలలో సంఘ సంస్కారము ప్రతిదినమును ప్రవృద్ధి నందుచున్నదని హితవాది పత్రిక వ్రాయుచున్నది. కడచిన బుధవారము సంస్కారపక్షపు వివాహ మొక్కటి నాగపురమున జరిగినదట. వరుడు భండారమున సభ జడ్జిగ నుండ, పాలసోలుగారు. వధువు మునిసెహల్ కమీషనరు గారగు డాక్టరు పరాంజిపేగారి మేనగోడలు విద్యావతి, శ్రీమతి సుమతీబాయి. ఈవివాహము నాగర్వ దింపవచ్చినవారిలో వనేకులు పూర్వాచారపరాయ బుంబుండిరట!

విదేశీయ తంత్రీ వార్తలు.

ఆస్ట్రేలియా యుర్రాజుగారి మరణము.

ఆస్ట్రేలియా 1 — శతములు బ్రిటిష్ కేటడినవి. మత గురువులు, జనులు గుంపులకూడి, ఉత్సవము చేయుచు, శతములను రైలుస్టేషనుకు తీసికొని వెళ్లిరి. శతములను పెట్టిన బండ్లును, పూలహారములను మోసికొని వెళ్లిన బండ్లును ఏడుగలవు. నాకాధిపతులు, సేనానులు, నితర పెద్దమనుష్యులును పాదచారులై ఉత్సవము వెంటజనిరి. వైనిటలును, నావికులును స్టేషనువద్ద నున్నవీధులలో బారులు దీర్చి రెండు ప్రక్కలను నిలచిరి. వారివెంక, టోపిలను ధరింపక, జనులు నిశ్చబ్దముగ నిలచిరి. వీధులన్నియు నిశ్శబ్దముగ జన సమూహముతో నిండిపోయినవి. ఈ శతములను గురువు ఆశీర్వాదించెను. పిమ్మట నీ శతములను స్టేషనుకు తీసికొని వెళ్లి వాని నొకరైలు బండిలో పెట్టి కిలుచేసి నేటిరాత్రి వియన్నా పట్టణమునకు చేరుదురు.

శాంబువేసినవాడు.

అచ్చాపీసులో అచ్చుగూర్పు పనియందున్న గాల్బినో విక్ యనువాడు ద్యూతుగారి మీద శాంబును వేసినాడని యిదివరకే తెలుపబడినది. నేడు వాడిట్లు చెప్పినాడు:—సర్వీయను ప్రజలందరు కలసి సంఘముగాకూడి కొన్ని ప్రయత్నములు చేయుచున్నారు. నే నీ సంఘములో తేరియున్నాను.

జర్మను చక్రవర్తిగారు.

జర్మను జులై 2 — జర్మను చక్రవర్తిగారు స్వారిచేసి నందున కాకచేసి, వెంటనే జలుబుచేసినది. నడుము కొంచెము తీపుగానున్నది. రాజ ధనములో వీరి శరీరస్థితినిగూర్చి ఆదుర్ద వీషములేదు చక్రవర్తిగారు ద్యూతుగారి యుత్తర క్రియలకు వియన్నాకు వెళ్లాలరు. వియన్నాకు వెళ్లుసంకల్పమును చక్రవర్తిగారు వదలుకొనరని నేడు తెలుపబడినది.

స్వరాజ్యశాసన సవరణ.

లండను జులై 2:— బర్లిండు స్వరాజ్య శాసన సవరణము ప్రభువుల సభలో రెండవసారి చదువుటను గూర్చి తిరిగి ప్రభువుల సభలో నేడు చర్చజరిగినది.

లండను దేశీప్రభువులు చెప్పెను:— గవర్న మెంటు వారు అల్ఫ్రెడును విడిగా నుంచవలయునని ప్రయత్నించుచున్నారు వా ప్రయత్నములు నిష్ఫలమౌజనములు. బర్లిండు దేశమునకు స్వరాజ్యమునిచ్చు నిమిషములో, రాజుగారి సమ్మతిని పొందుటకు, ముఖ్య మంత్రి ఆస్క్విత్తుగారు రాజుగారిని దర్శింపవలయునని రాజుగారు స్వరాజ్యము నిచ్చుటకు సమ్మతించు పక్షమున దేశములో యుద్ధము జరుగును. యుద్ధము ప్రజల కిష్టములేదు. ఇట్టి స్థితిలో రాజుగారి అంగీకారమును సంపాదించుటకు ఆస్క్విత్తుగారు ప్రయత్నించుట దేశద్రోహము, పిరికితనముగ నుండును.

పిమ్మట హాల్స్బరీ ప్రభు విట్లుపలికెను:— సవరణ బిల్లును నిరాకరింపవలయుననియే నాయభిప్రాయము. కాని దేశములో యుద్ధము జరుగకుండ జేయవలయునన్న సవరణ బిల్లును అంగీకరింపుట మంచిని అంగీకరించిన పక్షమున మనము కొన్ని సవరణలు పెట్టవచ్చును. ఈ సవరణలను కామన్సు సభవారంగీకరింపునట్లు చేయవచ్చును. బిల్లుబీదే బ్రోకు ప్రభువుగారు సవరణ బిల్లును నిరాకరింప మని సభ వారిని కోరినారు. వారి కోరికను మానివేతురని సమ్మతించుచున్నాను.

అల్ఫ్రెడు ప్రజలకలవరము.

లెల్ ఫాస్టు జులై 2:— అల్ఫ్రెడులోనిస్థితి చిక్కల పాలుగానున్నది. జనులు ఆహార పదార్థములను కొరతగా కొని కాచివెట్టుకొనుచున్నారు. ఫిరంగులను సిద్ధపరచుకొనుచున్నారు.

కామన్సు సభ.

కామన్సు సభలో బిరెల్ గారిట్లనీ:— అల్ఫ్రెడువిషయములో వారప్రతివాదములు తీవ్రముగ జరుగుచున్నవి. ఈ సమయమున అల్ఫ్రెడు ప్రజలు, తుపాకులను పట్టుకొని తిరుగరాదరి, గవర్న మెంటువారు ఆడగించుట మంచిదికాదు. ఇందువై పెర్వెలుగారిట్లు ప్రశ్నించిన:— బర్లిండు పోలకులు కూడ సేమియు బ్లోక్యు కలుగజేసికొన గూడదా?

బిరెల్ గారు:— ప్రభుత్వమువారి శాసనమును ఛిక్కరించినవారివై చర్యజరుపవలయునా? కూడదా? అనువిషయమును గవర్న మెంటువారే తీర్మానింపవలయును.

ఆరెంజి ప్రేస్టేటు.

స్విత్జర్లండ్ జులై 2:— దక్షిణాఫ్రికా మంత్రియగు జెనరలు బోథాగారు, దక్షిణాఫ్రికాను ముందు నిర్బంధబోతు బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములో నొక భాగముగ నుంచవలెనని ప్రయత్నించుచున్నారు. బోథాగారి ప్రయత్నములను విమర్శింపుచు హార్టజాగ్ గారిట్లనీ:— ప్రస్తుతము బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమును పేరేగాని, యధార్థముగ నొక సామ్రాజ్యములేదు. సామ్రాజ్యమును నిర్మింపవలయునని సామ్రాజ్యవాదులు ప్రయత్నించుచున్నారు. నిర్మించు పక్షమున కాలనీలకు, గ్రేటుబ్రిటనుకు కలిపి పెర్వెలు గవర్న మెంటు నొకదానిని స్థాపింప వలయును. పెర్వెలు గవర్న మెంటును స్థాపించు పక్షమున కాలనీలకు చాలనప్రము కలుగును. కాలనీలు క్రానుకాల నీలస్థితికి వచ్చును.

నరిషియా దేశము స్వీడిషుభటులు.

లండను జులై 2:— పరిషియా దేశములోనున్న స్వీడిషు పోలీసు భటులనుగూర్చి లండను ట్రైబ్యునల్ క విమర్శించినది. దానివై పరిషియా దేశపుమంత్రి ట్రైబ్యునల్ కొకజాబువ్రాసి నాడు. ఆజాబులో స్వీడిషు భటులనుగూర్చి యిట్లు వ్రాసి నాడు:— పరిషియాలో స్వీడిషు పోలీసుభటుల నేర్పరచి యిప్పటికి రెండు సంవత్సరము లై నది. ఇప్పుడా భటులు మంచి సమర్థులై, మెలకువగ పనిచేయు చున్నారు. భక్తియాసల దేశమును శాంతముగ నుంచుటకు సర్వవిధముల గవర్న మెంటుకు సహాయము చేయుచున్నారు.

ఇండియా కొన్నిలుబిల్లు.

కాంగ్రెసు ప్రతినిధులు.

లండను జులై 2:— ఇండియా కాంగ్రెసుబిల్లును నిరాకరింపవలసినదని కన్వనప్రభువు పార్లమెంటువారిని కోరెను. ఇందునుగూర్చి ఇండియానుండి వచ్చిన కాంగ్రెసు ప్రతినిధులొక జాబును ప్రకటించినారు. దానిలో బిల్లును, నిరాకరించుటకై సభవారిని కోరినందున తమకు చింతగనున్న దనియు, ఒకవేళ బిల్లునిరాకరింప బడినచో, ఇండియా ప్రజలకు దురభిప్రాయము కలిగి, గవర్న మెంటుపక్ష వాదులు చెదరిపోక పోయినను బలహీనులగు దురవియు వ్రాయబడి యున్నది.

రూజువెల్టుగారి రాజకీయ ప్రయత్నములు.

పిట్సుబర్గ జులై 2:— డాక్టరులు వద్దని చెప్పినను వారిమాటలను పాటించక రూజువెల్టుగారు, తిరిగి ఆమెరికా నైసిడెంటు పదవికి ప్రయత్నించు చున్నారు. నిన్నపిట్సుబర్గ పట్టణములో మాట్లాడుచు, ప్రస్తుతము నైసిడెంటుగనున్న విల్సనుగారు ఆవలంబించిన సుంకముల పద్ధతి, అంటిట్రస్టు పద్ధతి ఆపజయమును పొందినవి. నవీనపద్ధతులను సమ్మతించు పక్షమున రిపబ్లికను పార్టీవారికి స్వాగత మిచ్చుటకు సిద్ధముగ నున్నానని చెప్పినారు.

ఫినాన్సు బిల్లు.

లండను జులై 2:— ఇన్ కంటాక్టును తగ్గింప వలయునని జూను 23 వ తారీఖున నొకసవరణ తేబడినది. దీనికి 251 మంది అనుకూలురుగను, 150 మంది ప్రతికూలురుగను, నున్నందున కామన్సు సభవారు, నేడే మార్పును అంగీకరించి నారు. లేబరు పార్టీవారి సవరణకు తగిలట్ట నియ్యలేదు. నేను నల్లిపార్టీవారు, జమ్ముగానున్న సభ్యుల నిర్దేశిని తీసికొనినచ్చి కూడ వోట్ల విప్పించిరి.

తేయాకు పన్ను.

లండను జులై 2:— బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములో పండు తేయాకు వైపన్నను మాకు వెన్నీలకు తగ్గించుమని ఎవల్లీను సెనేట్ గారు వ్రేనాన్సు బిల్లున కనుబంధముగా నొక మార్పును తీసికొనినచ్చిరి. ఈ సవరణకు 258 మంది ప్రతికూలుముగను, 165 మంది అనుకూలుముగను నున్నందున, సభవారు దీనిని అంగీకరించలేదు.

జాజ్ చక్రవర్తి గారు.

లండను జులై 2:— జాజ్ చక్రవర్తిగారు నేడు న్యూ మార్కెటునుండి బక్లింగ్ హాము రాజునుండిముచేరిరి. ఇచ్చట ప్రధానమంత్రియగు ఆస్క్విత్తుగారు శ్రీవారిదర్శనము చేసి కొనిరి. ఆస్క్విత్తుగారు ఆరాత్రిగా రాజుగారిని ఎందుకు దర్శించిగాయని జనులు పరిపరి విధముల ననుకొను చున్నారు.

అంగ్లో పరిషియను నూనె కంపెనీ.

లండను జులై 2 — అంగ్లో పరిషియను నూనె కంపెనీకి బ్రిటిషు గవర్న మెంటు పక్షమున రియరు అడ్మిరలు సర్

ఎడ్మండు క్లెమెంటి నొక డైరెక్టరుగా నియమించినారు ఇంకొక నివిలియను ఉద్యోగిని మత్యెయి డైరెక్టరుగా నియమించురు.

అల్ఫ్రెడు వాలంటీర్లు.

లండను జులై 2:— రిన్న అల్ఫ్రెడు వాలంటీర్లందరు నొక్కవిధముగ దుస్తులను ధరించి లెల్ ఫాస్టు వీధులలో తిరిగినారు. నిన్న లెల్ ఫాస్టు నగరము రణరంగమువలె గనుపడినది. పోలీసువారు చూచిమిన్నకుండిరి.

లండనులో వేడి.

లండను జులై 2:— లండనులో నిన్న నీడలో కొలవగా 90 డిగ్రీలును, ఎండలో 181 డిగ్రీలును, నేడియుండెనుగి.

మరణవార్తలు.

లండను జులై 2:— ఇండియా వర్మ మెంటువారి కమర్షియల్ ఇంటెలిజెన్సు, డైరెక్టరు జనరలుగ నోఎల్ పేటనుగారు చనిపోయిరి.

లండను జులై 2:— సింహాశ్రద్ధసములో తేయాకు తోటల యజమానియగు గొడాల్ ఫీన్ ఆస్ బరనుగారు చనిపోయిరి.

దేశీయ తంత్రీ వార్తలు.

బక్లింగుహాము ప్రి వెన్ను కేసు.

తిరువనంతపురము జూలై 2:— బక్లింగు హాము ప్రి వెన్ను కేసుయొక్క అప్పీలు నేటి మధ్యాహ్నము హైకోర్టులో తిరిగి ప్రారంభించబడినది. కోర్టుభవనము జనులతో నిన్నుటంత క్రొక్కిరిసియుండలేదు. ప్రి వెన్ను కేసు సాక్ష్యవిమర్శనమును శేషయ్యగారు ప్రారంభించినపుడు హాజరయ్యబడిన ప్రి వెన్ను పడియుండిన సంగతులను, తుపాకీ యేవిధముగ నున్నవి పడియుండిన సంగతులను సంబంధించి కొన్ని సందయములను నివారించుటకై నాయ్యమూర్తి హాంటుగారుకోరిరి. దీనిమీద అయ్యగారు వీనిని తెలియజేయుట కారంభించగా తుపాకీ ప్రేల్మిక తరువాత నది యుండిన సందర్భములను తెలిసి విమర్శించుచుంటిగా, లేక యిట్లుండనని యూహించి విమర్శించుచుంటిగాయని న్యాయమూర్తి హాండలే గాడిడిరి. తుపాకీ యేవిధముగ నుండినది యెరికిని తెలిసినట్లు భోచిదు. పోలీసువారు గాని, ముద్దాయి పక్షముగాని యాయంకము నేలికొనలేక పోయిరి. తుపాకీయేవిధముగ నుండి యుండునో హాంటుచి వాదించుచుంటిని. అని అయ్యగారు వనాన చెప్పిరి. అట్లయిన యెడల నిక ననవాత్మగూ లేక ఆర్మీ హత్యగము నంతయును చర్చించిన భాగములేనని న్యాయమూర్తి హాండలే గారనిరి. తుపాకీ యేవిధముగ పెట్టబడినది స్వయముగ గాని న భావము లేక పోయెనను సాక్ష్యసందర్భములనుబట్టి యూహించిన స్థితిగతుల భావమే చాలానని శేషయ్యగారు సమాధానము చెప్పిరి. మేజరు టక్కురు యొక్కయు తిరితరుల యొక్కయు సాక్ష్యము బట్టి తరువాత శేషయ్యగారు పిలువ శమునే వాదించిరి. కేసు జరుగుచున్నది. ఈయంతయుల విషయములు న్యాయమూర్తుల దృష్టి నొకర్చించినవి.

తిరువనంతపురము జులై 3:— ఈ కేసుతిరిగి నేడు ప్రారంభమైనది. మేజరు టక్కురు, కెప్టెను స్క్విర్లరు అనువాత్మయ బక్లింగు హాము ప్రి వెన్నును ఇరులు చంపలేదని చెప్పినారు దీనినిగూర్చి నేడు శేషయ్యగారు చర్చించినారు. టక్కురు యిచ్చిన సాక్ష్యములను ఆత్మహత్య చేసుకొన్నట్లు చేయచున్నది. ఇంకను కొన్ని సంగతులు తెలిసికొని ఇరులు వాదనలు నేనుచెప్పులనని టక్కురుగారు, ప్రి వెన్ను ఎవరయ్య వైఖరించిన ఆత్మహత్య చేసికొనటకు వీలున్నది స్క్విర్లరుగారు చెప్పినారు. ఆత్మహత్య చేసికొనటకు సహకారము లేనని తేలుపక్షమున, ఇరులు చంపుటకు గూడనకాకమును లేవని శేషయ్యగారు వాదమును వూర్తిజేసినారు.

ఒక స్త్రీని దోచుకొనుట.

రంగూరు జూలై 2:— ముగ్గురు పురుషులొక హామీదాద వెన్నుచుండిన వెన్నుకోసానిని నిలువ పెట్టి నేడియండిన ఉంగరములను వెన్నుని నిర్బంధించి 300 రూపాయల నగలను పట్టుకొని వెళ్లిరి. ఈకొంగలలో మునుపటి నేడియండిన యుండిన అనుమానింప బడుచున్నది.

నేడును సస్పెండు చేయుట.

రంగూరు జూలై 2 — నేడు చీఫ్ జ్యుజ్ నేడు న్యాయవాది వచ్చినందున తొలగించివేసిరి. న్యాయము

ఫరీదు ఆహూతను సెకండుగ్రేడు స్థిరము చాలకాలమునుండి చేసిమలో న్యాయవాది వృత్తియందుండెను. ఇతడు 1899 లో మోగాకు మిలిటరీ పోలీసు పాఠశాలనుకు హెడ్డుగుమాస్తాగా యుండినప్పుడు 219 వ నెక్సును ప్రకారము కేటించబడెను. కాని స్థిరవృత్తిలో చేర్చుకొనుట దరఖాస్తుచేసినప్పుడు తన విధముగా డిక్ష విధింపబడ లేదని ఏని కప్పిపుచ్చి తెలియజేసెను కోర్టువారు విచారణచేయుగా 1894, 1898 ల మధ్యమోగాకులో నతడు గుమాస్తాపని చేసెనని చాలమంది సాక్షులు చెప్పిరి. మరి కొందరుకూడ నతనిని గుర్తించిరి. ఈ ఐదిన సంగతి కప్పిపుచ్చునప్పుడు తమిళనాడు సేరము కాదని సతని న్యాయవాదవృత్తియందీ తొలగించినేరి.

పరారీయైన విరోపియును.

రంగూను జూలై 5:—వి మూయరుఅని పిలువబడు జె. లెక్కులిడ్డిఅను యూరోపియను జనవరిలో పరారీయ యైన కలకత్తా పోలీసువారు తెలియజేసిరి. ఇతడు 1910 సంవత్సరము అగస్తసునండియన్ సిట్జర్లను పోలీసువారి వలన వెదుకబడుచుండెను. ఇనెక్సెక్టరు కోల్కురూను ఇతనిని డాల్చనానీ చావలో నిన్ను పట్టుకొనెను. తూర్పుబంగాళము స్టేటులైలవేమిద బండ్లు నడచుచుండగా టిక్కెట్టులను నితి భిచేయు నీ. ఏ. మెతూర్నుగారు గుర్తించిరి. ముద్దాయికి లైలువేగో టిక్కెట్టుతనిభిచేయుపని. ప్రయాణికులనుండి అధనముగా వసూలుచేయబడిన రూ.1951-14.9లను అపహరించెనని చెప్పుచున్నారు. నేడితని ఈస్టరను సబుడివిజనలు మేజిస్ట్రేటు గారియెదుట నెట్టిరి. తన్నెండకు రిమాండులో నుంచి కూడ దని యడుగగ నేమియు ప్రత్యుత్తర మియ్యలేక పోయెను.

విద్యుత్తంత్రీ నలని అపాయము.

రంగూను జూలై 5:—రంగూను మునిసిపాలిటీ కధ్యక్షులగు కాబెలుగారి భార్య పుత్రులుఖము నుండెట్లో లిప్సియకొని బయటపడినది. ఎన్న సాయంకాలము వెనుకాలి వీచి లైలిఫోను తీగయొకటి యుక్కుగోడ్డు మీద నుండి విద్యుద్వాస్త తంత్రికడముగ కొట్టుకొని నందున విద్యుద్వాస్త తంత్రి చలుకునై తెగిపోయెను. ఈ ప్రమాదము జరిగి నప్పటికి కాబెలుఅమ్మ యెక్కినబండి. యుక్కుగోడ్డునుండి సాం దుడుకోడ్డు మీదికివచ్చి పల్లెనది. దైవ వశమువలన నీమెకు ప్రమాదము తప్పిందికాని నేలూను చుండిన తంత్రితగులుటచే గుడ్డము వెంటనే చనిపోయెను.

బంగాళాశాసన నిర్మాణసభ.

కలకత్తా జూలై 5:—బంగాళాశాసన నిర్మాణసభ నేడు సమావేశమయినది. గవర్నరుగా రధ్యక్షతవహించి అనధికారపు సభ్యులచే రిజి ప్రశ్నలడుగ బడినవి మెరిడితుకేసు

కలకత్తా స్కాల్లుకాజు కోర్టులో అమీనాగా నుండిన మెరిడితుకేసు విషయమై యడిగినప్రశ్నకు దొరతనమువారి తరఫునము వహించి కేసులో 4, 21, 229 రూపాయలుఖర్చు వెట్టిరని కన్నింగుగారు సమాధానమిచ్చిరి. మెరిడితు ఒక హిందూ స్త్రీని కొట్టినందున కేసు వేసివేసెనని మేజిస్ట్రేటు గారివలన కేటించబడెను. ప్రస్తుతము చక్రకుగావలసిన ఎనిమిది తీర్మానములలో నాలుగుతీసివేసి కొనబడినవి. మందు ముందు కాపీ వేయబడినవి. నెట్లో మెంటు రివిజను విషయమై ఆలోచించు నిమిత్తముక సభ నేర్పాటుచేయ వలయునని సురేంద్రనాథ బాస్తిగా రుపపాదించినతీర్మానము చక్రకు వచ్చి ఓడి పోయినది.

మంత్రి సభ డిక్టాలో ఆగస్టు 5 వ తేదీని కూడును.

రాజాబజారు బాంబు కేసు.

కలకత్తా జూలై 5:—ఈకేసులో భోగేంద్రనాథ సేను విడుదలచేయబడెను. ఇందుమీద దొరతనమువారి పక్షము అప్పలుచేయుదునని చెప్పకొనుచున్నారు. ఈకేసులో విడుదలయిన తరువాత నితనికి బారానాగోరు కుట్రనెరములో మూడుసంవత్సరముల కఠినఖయదు విధింపబడినది

సాధువు హత్యవిచారణ

కోట జూలై 5:—నేడికేసులో ముద్దాయిలు విచారించబడిరి. కేసునింగు లాపేరి వీరిద్దరు నిర్దోషులనిరి. కాని వీరు నెచ్చుకొర్టులో వాజ్మాలములకు సంబంధించిన తక్కిన సంగతుల తెలియజేయుదురు. తాను మేజిస్ట్రేటుగారి యొద్ద తెలియజేసిన సంగతులు యధార్థములనియు, తానెప్పుటికి నీ సంగతులే చెప్పదననియు హాల్లాలు తెలియజేసెను. ఆరణలేదీ వరకు కేసువాయిదా వేయబడినది. అప్పుడు హత్య జరిగిన స్థలమును మేజిస్ట్రేటు తనిభిచేసి న్యాయవాదలవాడోప వాదములను వినెదరు.

జేయిలు కవిషము.

అలహాబాదు జూలై 5:—ఇండియాలోని జేయిల్లపరి పాలననుగూర్చి విచారించుటకోక కమిషను నేర్వవలయునని ఆలోచనలో నున్నది. దీనినిగూర్చి ఇండియా గవర్న మెంటు వారి వారములో స్టేటు సెక్రటరీ గారికి వ్రాసినారు.

మానవత్వపు దావా.

లక్నో జూలై 5:—డాక్టరు వింబిగానతనను మీ సోసరి టయియ్యుప్రతిక దూషించినందున కెత్తుత్రీకమీద 5 వేలకు దావాచేసిరి. కరణలు రెన్నే గారు తమయొద్దకు వైద్యును నిమిత్తముచచ్చు శోగివర్గమును, తద్వారా వైద్యును డాక్టరు వింబిగానికి వదలివేసెనని పాయిసరు ప్రతిక మిసోసరి తెఖకుడు వ్రాయగా దానిని మిసోసరిత్రయ్యు ఖండించినది. ఈలేఖను డాక్టరు వింబిగారు ప్రేరేపించగ వ్రాయలేదనియు, నీ లేఖ మానభంగకరముగ నున్నదనియు జడ్జిగారు తీర్పునించి వానికి 1000 రూపాయి లిప్పించిరి.

బెంగుళూరు ప్రకృతి శాస్త్రాలయము.

సిమా జూలై 5:—ఇక్కడ ప్రకృతిశాస్త్రాలయలో పనిచేయుచుండిన డాక్టరు ఎం. ట్రావెర్సు, ప్రొఫెసరు ఎక్. ఎస్. రుడాల్ఫ్ గార్లు తమతమ పనులకు రాజీనామా యిచ్చి నట్లు తెలియుచున్నది.

డాక్టరు ఎస్. సి. బేనర్జీ

సిమా జూలై 5:—కలకత్తా పురాభివృద్ధి సంఘపు పంచాయతీ కధకు అధ్యక్షులుగ విమ్యులేగానికి తరువాత ఇండియా ప్రభుత్వమునకు రీగలు అసిస్టాంటుగ నుండిన డాక్టరు ఎస్. సి. బేనర్జీగారు నిర్ణయింప బడిరి. వీరు సెప్టెంబరు మొదటితేదీనుండి బంగాళములో పనిచేయుటకు, మార్చబడిరి. అప్పటికి నెలవుమీద వెళ్లిన రెజిస్ట్రేషన్ డిప్యూటీ సెక్రటరీ మీడిలునుగారు వచ్చి పనిలో ప్రవేశించవచ్చును.

వ్యవసాయదారుల కప్పలు

సిమా జూలై 5:—సంయుక్త రాష్ట్రములో కలెక్టు సందర్భమున ప్రభుత్వమువారు టుకానీ అప్పలు నిచ్చుచున్నారు. ఇందునిమిత్తమే మరి అనువదిలతులు ఇండియా ప్రభుత్వము మువారి వలన మంజూరు చేయబడినవి.

డిర్ సంస్థానములో హత్య

సిమా జూలై 5:—డిర్ సంస్థానపు నవాబుగారి కని వ్యసాదరులు మయిక్ జలుజానుగారు జాండలులో హత్యచేయ బడినట్లు తెలియుచున్నది. కాని దీనిసంగతి సందర్భములొకను తెలియలేదు.

డిల్లీ కుట్రనెరము

డిల్లీజూను 2:—నేడికట్టనెరములో హిస్సారు పోలీసు నూపరిం పెండెంటు విసిలరుగారు బాలముకుందు యింటి కోధనను గురించి వివరించిరి ఇతనియిల్లు జీలమునకు 80 మయిల్లలోనున్నది. ఇంటికోధన ఫిబ్రవరి 22 వ తేదీనిజరిగెను. ఆసయమున బాలముకుం దక్కడలేదు. కాని అమీరుచందు, మూల్ రాజులు, ఫారెన్సిక్ డిప్యూటీ పనిచాకిం మోసిన సిసాయియు నుండి పారకాలలో నువాధ్యాయినిగ నుండిన బాలముకుందు నాదరి యింటిని శోధించినప్పుడు పోలీసువారికి సహాయము చేసినది

సింధు బ్యాంకు.

కరాచీ జూలై 5:—ఈ బ్యాంకును తప్పకుండ లిక్విడేషనులో నుంచవలసినదని తీసికొని వచ్చిన కేసునిన్న హైదరాబాదులో వైల్డుగారి యెదుట విచారింపబడినది. సాహెబు సింగు, టి ఆద్వారీగా ను లిక్విడేటరులుగ నియమించిరి.

మెయిలు స్త్రీమరు.

బొంబాయి జూలై 5:—ఇండ్లకు నుండి టపాలను తీసికొని వచ్చుచున్న చినాయనుస్త్రీమరు బొంబాయి రేవును సమీపించు చున్నట్లు నేటియుదయం 3 గంటల 25 నిముషములకు తనివార వచ్చినది అసలు వుదయము 5.30 గంటకు రానలసి యుండెను. 3 గంటలు ఆలస్యమైనది. నేటిమధ్యాహ్నము 2.00 గంటవే బొంబాయి నుండి టపాలను, తీసికొని వెళ్తున్నెవరూ రెళ్లు బయలు దేరును.

బొంబాయి బ్యాంకు.

బొంబాయి జూలై 5:— 1914 సం॥ జూను 30 తారీఖుతో అంత్యమైన 6 నెలలలో బొంబాయి బ్యాంకుకు 1642250 రూపాయ లాదాయమువచ్చినది. ఈ అదాయమిక్రిందివిధమున వినియోగింపబడినది. భాగస్థులకు సలినకు నూటికి 13 చొప్పున, ఇన్ కంటాక్టు లేకుండా 650000 రూపాయలు భాగములు పంచి యిచ్చినారు. సలీ నూటికి 2 రూపాయల వడ్డీచొప్పున లక్షరూపాయలను బోనసుగా పంచియిచ్చినారు నిలవఫండులో 400000 రూపాయలు వేసినారు నాకరుల బోనసు క్రిందను, పించమలక్రిందను 65000 రూపాయలు వినియోగింపబడినవి. 427250 రూపాయలు నిలువ చేరినవి.

విద్యాదానము.

బొంబాయి జూలై 5:—మొబ్బయలో బొంబాయి దొరతనము వారొకయున్నత పాఠశాలను నెలకొల్పిపోషించుటకును సామ్యుస్థులపాటుయిన యెడల సర్వత్రగల విద్యార్థులకు వేతనములిచ్చుటకు రక్తగిరి జిల్లాలోని మాల్యననివాసియగు అనంత శివాబీ దేశాయియన వారు 75 వేల రూపాయల నిచ్చిరి.

బెంగాలు బ్యాంకు

కలకత్తా జూలై 5:—కడచిన ఆరుమాసములలోను నూటికి 16 రూపాయల లాభమువచ్చినదని బెంగాలు బ్యాంకు తెలియజేయు చున్నది మొత్తపు లాభము 21 లక్షలు. వీనిలో కడచిన సంవత్సరము వచ్చిన లాభమునుండి వేసిన సామ్యు 3 లక్షలు, మొత్తము లాభములో ఓక్కొక్కలక్షలు యీ సంవత్సరపు సామ్యులో వేయబడినది.

మెయిలు స్త్రీమరు.

బొంబాయి జూలై 5:—నేటియుదయము 8.25 నిమిషములకు మెయిలు స్త్రీమరు బొంబాయి రేవుకు వచ్చినది టపాలు 12-40 గంటలకు బయలుదేరెను.

కూలివాండ్రకు సరఫరీసంఘములు.

మెంబయి జూలై 5:—ఇక్కడ యంత్రకాలలో పనిచేయువారికిని, తదితర కూలీలకును హిందూ దేశసేవక సంఘము వారు పరపతిసంఘముల నెలకొల్పి ఇందువలన వీరు తమతమ బుణములను తీర్చివేసి తమ సంపాదనమంతయు తమ క్రిందనే వినియోగించుకొనుటకు చేయుటకై ప్రయత్నించుచున్నారు. ఈ విషయమై వివరము లిటీవల తంత్రిములమున పంపబడినవి. ఇదివరకు పూర్వంభింపబడిన యిట్టి ప్రయత్నములు చాలజయ ప్రథములయినవి. ఇట్టి యుపయోగవగు పనియెంతనూ చేయవలసి యున్నది. ఇందువలన వీనిని కొనసాగించుకొరకీ సంఘమువారు కొత్తకొత్త యేర్పాటుల నాలోచించుచున్నారు. దీనివిషయమై యేర్పాటులు చేయుటకు పూర్వము సాటకపు జాతుల ప్రస్తుతపు స్థితిగతుల గురించిన విరికివచ్చు జీతముల గురించినవి, సంగతులను తెలిసికొను టవలయును. అందుచే నీ సంఘము వారికి సంగతులు తెలిసికొనుట కేర్పాటులు చేయుచున్నారు. ఈ సంగతులు తెలియజేయుటకై మిల్లులోను, ప్యాన్ టిలలో కూలీల వెట్టి పనిచేయించువారికి వ్రాయబడెను. దీనికి సంబంధించిన యంతములను నమోదు చేయకలసిన కాగితములు సంఘము వారిచ్చెదరు.

నూతన ఢిల్లీ నగరము.

బొంబాయి జూలై 5:—కొత్త ఢిల్లీ నగరమును కట్టుటకు విశేషధనమును వెచ్చించుచున్నానని బెంగాలు వర్తక సంఘమువారు విమర్శించినారు బర్మింగ్ హాము వర్తక సంఘమువారు యీ ఖర్చువిషయములో బొంబాయి వర్తక సంఘమువారి అభిప్రాయము నడిగిరి. దానిపై బొంబాయి సంఘము వాగ్గిరింది జవాబు నిచ్చినారు. బెంగాలు వర్తక సంఘము వారి అభిప్రాయములను, వర్మ మెంటువారి అభిప్రాయములను గాని విమర్శించుట మంచిని మేము నమ్ముము.

కాలమానము

సిమా జూలై 5:—బుతుపవనమును 2.లపడి దేశమంతటను వస్త్రమువరిసినది. బంగాళాఖాతముయొక్క వైభామున కలిగినమార్పు దేశములోపలికి వ్యాపించి బంగాళముయొక్క దిగువ ప్రాంతముల అధికముగ క్షయించినది ఎక్కడను ఉష్ణశీలి మామూలుకంటె మించియుండలేదు. లోయరుబర్మా, అస్సాము, బంగాళము, బిరస్సా, చోటానాగపురము, సంయుక్త రాష్ట్రములు, పంజాబు లోని కొండ పొగమునకు దిగువకు, మధ్య హిందూ దేశము, మధ్య రాష్ట్రములు, ద్వీపకల్పముయొక్క పడమటి తీరమునకు సానికముగ అప్పుర బర్మా, భీహరము, గుజరాతు మైసూరులలోను సర్వత్ర వస్త్రము వరిసినది కాశ్మీరము, పశ్చిమోత్తర పంజాబు, దక్షిణ రాజపుత్రసాము, చెన్నపురికి ఆగ్నేయభాగము, చెన్నపురి తీరముయొక్క ఉత్తరమునను కొన్ని జిల్లులు పడినవి. నూతన — రాజపుత్రసామున మజ్జిబుకు. వైబుతి రాగమునకు వస్త్రము పాచును.

గుంటూరు పెండ్లిముచ్చటలు.

1. ఈ పూజలను జరిగిన వివాహములలో ఎన్ని వివాహములలో భోగము మేళములు పెట్టబడెను?
2. ఎంతమంది పశువులను గ్రహించిరి? ఎంతమంది కన్యా శుల్కములను గ్రహించిరి?
3. పెండ్లికొట్టవారి యింట్లో పెండ్లికి భోగము మేళమును పెట్టిన మాట నిజమేనా?
4. ఆ పెండ్లిలో ఎంతమంది కసికులు వారకాంతలచే గంధము వక్షరాలను బూయించుకొనిరి. వీరందరూ ఉద్యోగస్థులేనా? అందులో ముఖ్యమైన నాల్గు పేర్లు మాత్రమే వ్రాయుడు?
5. అటునికి కట్టినంత?
6. అన్నం కట్టిన యింట్లో పెండ్లికి భోగము మేళము వచ్చినదా? వేరు పెట్టినది పెండ్లికొడుకువారా? పెండ్లికొడుకువారా పెండ్లికొడుకువారి కిష్టములేదన్నమాట నిజమేనా?
7. బుగ్గవారియింట్లో పెండ్లికి భోగము మేళమును ఊరేగింపు నాడు పెట్టినారా? లేదా? మేళము క్రింద వ్యయమెంత?
8. గోవిందరాజువారి యింట్లో పెండ్లికి కళావంతులు ఎందుకు రాలేదు? వీరు అట్లునికిచ్చిన కట్టుమెంత?
9. కట్నం పుచ్చుకొనలేదని పెండ్లికొడుకువారు తుకావేసిన మాట నిజమేనా?
10. కట్నములో కిల్లకొంతసొమ్ము పెట్టి నగలుచేయించమని మిగతాసొమ్ము నేమింగువ్యాంకితో వేయమని పెండ్లికొడుకువారన్నమాట నిజమేనా?
11. ఈ మాతనవధతివల్ల లాభ మేమి? ఇందువల్ల కట్నము పుచ్చుకొనలేదని అనవచ్చునా?
12. ఈ ఏర్పాటు కట్నము క్రింద చేసినా? చేరదా?
13. గోవిందరాజు వారు తమపుత్రునికి కట్నం క్రింద దీసికొన్న సగర్లు ఎన్ని?
14. వీరు అట్లునికిచ్చిన కట్నముకన్న కుమారునికి తీసికొన్న కట్నం ఎక్కువా? తక్కువా? ఎంత?
15. బెంగళూరు నాగరత్నమును సంగీతమునకై గోవిందరాజు వారు పిలిపించినారు గదా! ఆమెకిచ్చిన వంద రెన్ని? మిగతావన్నీ రెంత? (అక్షరాలతో వ్రాయండి).
16. ఏవిధముగా నైతేనేమి వేళకాంత పెండ్లి పందిరి అలంకరించినది భావింపవచ్చునా? లేదా?
17. బెజవాడలో కృత్తికంటినారు సంగీతసభకు ఆహ్వానము చేసినవారిలో గొందరిని సభకు రాయ్యల లేదట! నిజమేనా? ఉద్యోగస్థులెందరు? నాగరత్నము పాటకై ఎందరు ద్వారముకడ వేచియుండిరి? ఎంతమందికి పోలీసువారిచే అర్ధచంద్రప్రసాదము లైసవి? ఎంతమందికి మతాదా అయినది. తొందరపను లన్ని వదలి ముందుగా వచ్చినవా రెంతమంది? (ఈచరిత్ర అంతా ఒకపుటకు మించగూడదు)
18. గోవిందరాజు వారి గృహ ప్రవేశ సమారాధన నాడు కొంతమంది సముద్రయానమునకు సంబంధించిన వశ్యేను భోజనమునకు పిలువలేరుట నిజమేనా? ఆనాటి భోజన కాలలో నిట్టివా రెంద రున్నారో ఆలోచించినారా?

హరింభిపుర మందిరము,

ఒక ప్రత్యుత్తరము.

భీమవరములోని హరింభి పురమందిర కార్యదర్శులగు ఎమ్. సుబ్బారావును, ఏ. వీరరాఘవ రావుగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

మే 29 వ తేదీనను జూను 8 వ తేదీనను వెలువడిన ఆంధ్రపత్రికలో భీమవరం టవునుహాలుగుగూర్చి వ్రాసిన లక్షకుల హితబోధకు సంతకమును సాహసమున కాశ్యమును విచార శూన్యతకు విచారమును కలిగినది. హాలు ప్రత్యేకము స్త్రీదళయొక్కయు ఉద్యోగస్థుల యొక్కయు సౌకర్యమున కని వ్రాసినారు. అట్లేన్నటికిని కానేరదు. అట్లు వ్రాయటం వివచితమునాట యత్నించుట హాసపోషణకై చుదానిచ్చు ప్రతిభాను నందలి శుభమునుభవించ నర్హులు. ఉద్యోగస్థులు నేడిటనుండి రేపు మరయొకచోటి కేసు వారగుటచే హాలునందు సేరసామయైన యభిమానమున వనసరములేదు. ఉండవనుండదు. స్త్రీదళముకూడ కొంతవరకట్టివారే టవునుహాలు లేకున్న స్త్రీదళము కొడుకులంతవర కట్టి హాలులేకుండా స్త్రీద

లగుట లేదా? ఇకనుండును అట్లునే యుండగలరు. కాని తాలూకా ప్రజల కనపడ మున్నపుడు సమావేశమగుట కొక మందిర మాత్రమేయని యెంచి తమలోను నివారణ నిమిత్తమై దాని నిర్మాణము తలపెట్టి అందుకై 22-6-1913 సం. ౧౦ తేదీని జరిగిన పబ్లిక్ మిటింగులో సెక్రటరీల నెన్నుకొనిరి.

అంతటినుంచి నైపుణ్యభారమును ప్రజానుకూలముగ నెరవేర్చుటకై శ్రమపట్టిన వారిమిత్రులును గ్రామములు తిరిగి మందిర రావశ్యకత బోధించి, యుచితరీతి చందాలు వేయించి సకలశ్రమల కొర్య పని జేయుచున్నారనుచున్నప్పుడు ఖర్చులు చందాసొమ్మునుండి పెట్టుచున్నారని లేఖకులు వ్రాసినారు. తద్వల్ల తిరిక్తమైన యేర్పాటుమయ జరిగియుండలేదు. అంత మాత్రముచేత చందాచేయువారు స్వార్థత్యాగులు కారనిచెప్ప వీలులేదు. చందావేయుట యొక్కటియే త్యాగము యెంచ వీలులేదు. ఎదెడల వానక తిరిగిపనిచేసి జానపదల నొప్పించి సొమ్మువనూలు చేయుటయే యెక్కువ స్వార్థత్యాగము. హాలుకు కావలసిన పేరు కర్రల కిమ్మ తుకను కొనుటకై కాకినాడ వ గ యి రా గ్రామములకొకరు వెళ్లియుండిరి. వారికిగూడ చందాసొమ్ములో నుంచి యే ప్రయాణపు ఖర్చులు వక్షరాలయ్య బడినవి. అంత మాత్రాన వారేదోతమ స్వంతపనిమీద వెళ్లి కర్రలసంగతికూడ కనుగొని వచ్చిరిగాని ప్రయాణపు ఖర్చులు పుచ్చుకొన్నంత మాత్రమునవారు స్వార్థత్యాగులుకారనిగాని యనవచ్చునా? ఇప్పటికి సుమారు రూ 4500 లు (నలుబది అయిదువందల రూపాయలు) వసూలుచేయ బడినవి. ఆసొమ్ముతో కట్టవలెదన్న మందిరములు పూర్తికావచ్చునవి. పురమందిరమునకు కుండవలసిన చిన్నెలన్నియు దెచ్చుట కొకను సుమారు రూ 3000-0-0 లు వెచ్చించ వలసియున్నది. కనుకనే సొమ్ముఖర్చు అయినది ఇంకను సొమ్ముకావలసి యున్నదిని పూర్తిగ నెరిగియుండియు మామిత్రులు కొందరు స్వంతపనులచేతను, వేరొకరుకు చేతను తిరుగుట మానిరి. కొందరనివార్యకార్యము లుండుటచే నందుకు తోడ్పడలేక పోయిరి.

వై సంగతు లెరుంగలేక సెక్రటరీలు టవునుహాలు పూర్తి చేయుచున్నారనియు, ప్రాధిక మందిరము కట్టించుట లేదనియు, వ్రామనెవరో సాహసించిరి. ప్రాధికమందిర మెంత వరకైనదియు దాచినవాడెందరని మా నమ్మకము. రెండు మందిరము లొకపర్యాయమొక మోస్తరుగ లేవనలేదన్న సెంత కష్టమో యిట్లు కట్టువారు పూర్తిగ నెరిగియున్నారు. ఒక లక్ష యిటుకతో గృహము కట్టకలెనని ప్రారంభించిన, పూర్తి యగు సరికి ఇంకొక 50 వేలు కావలసి యుండుట గృహనిర్మాణముల స్వాభుభవమే. గృహమేదైన నిర్మించు నప్పు డన్ని గోడలును ఒకేసారే తయారగు నా అటులనే యువకరణములు రెండు మందిరములకు చాలించే నొక మందిరము పూర్తియైనది. రెండవదివైపు మిగిలినా తక్కిన పని పూర్తియైనదని చెప్పవచ్చును. అట్లే పనిలు మాని లేఖకులుకూడ తనందరి పూరణమునకు గడంగిన త్వరలో పూర్తికాగలరు.

మందిరములు త్వరలో పూర్తికావలెనని మొదటినుంచి యెల్ల రమ్మకొనుచున్నాడే; కాని పూర్తికానిదే తాలూకా ప్రజల కాహ్వానముల నంపి రా నకకాళ మియ్యకనే టవునుహాలులో నూతన ప్రవేశముజేయ నుకించుచున్నారన్న వ్యతిరేకమును కాని కేటనుండి తోచినచో తెలియవచ్చును. సెక్రటరీలింగు విషయమై కృషి జేయుట యసంభవము. ఆ మందిరము తాలూకా ప్రజల దనియు, వేగిరపకుట కది ప్రత్యేకించి యొకరిది కాదనియు, వారు పూర్తిగ గుర్రెరుంగురు. ఎట్టినో యేదియో ధ్వనించినదన్న మాత్రాన బెడరి జ్వలము గొను వారి కెవరేమి జెప్పి యెప్పించగలరు? హరింభి హాలు నిమిత్తము ఇమత సామానులు తెప్పించ వలసిన యవసరమున జరిగినమిటింగులో నప్పటికైవ జమాఖర్చు చెప్పబడెను. అందులకు సభ్యులెల్లరంగీకరించిరి. అంతకుపూర్వమొక రిజల్యూషన్ ద్వారా బుచ్చిరామయ్యగారిని చందా వసూలు చేయుటకును నూటికి రు 1 లు కమిషన్ యిచ్చుటకును యేర్పాటు కాబడినది. దానిననుసరించి తన యుద్యోగమున కాటంకము కలుగకుండ వెలుపురినములలో సొమ్ము వసూలుచేసినారు. అందుకు మనమందరము కృతజ్ఞులము కావలసినదే. వసూలుకు ఆయన పూనుకొనియుండల మనజిల్లింగు యిప్పటివరకు రూపములేక రిజల్యూషన్ రూపమునే యుండియుండున, కమిషన్ యొక్కవని కొందరనుటచేత తదితరుల నేర్పాటుచేయవలసినదని వైమిటింగులో సెక్రటరీలుకోరగా, తిరుగు ఆయన దేన కమిషన్ మీద పంపవలసినదనియు, లేనియెడల సొమ్ము వసూలుకాదనియు, కొన్ని నియమిత గ్రామములకు ప్రీతంతులూక

కృష్ణంరాజుగారు వెళ్లాలనిచేయు తీర్మానింపు బహిరతి కాన నావిమయములో సెక్రటరీలు వ్యతిరేకముగా నడచినదేమియులేదు. లెక్కలు బూకిగాజెప్పి జమలకున్న వ్రాసున లెకని సెక్రటరీ లెక్క నుచుకొనలేదు కిల్లింగుల పనిపూర్తి కావే. మే ఆదామి వ్యయముల చక్కగ పరిశీలించుట కేర్పాటు చేసి లెక్కలు తేలిపించి వాపతువారి గా సమాధానము జెప్పటవారి కిధియొప్పును. ఆవిధివారు పూర్తిగ నిర్వర్తితురని నమ్మకలయును. మధ్యమధ్య లెక్కలుమాడ గోరువారి కెల్ల అడిగినపుడెల్ల నాడిట్లు నేర్పగలిగి, జమాఖర్చు పట్టి యిచ్చి త్రించి పెట్టుట వ్యవహార లక్షణము కాదు. వృధావ్యయమునకు కారణము. అందుకు ప్రజలు సమ్మతించరని మానమ్మకము. సెక్రటరీలు తమకు కాలయాపన లేకగాని యితర పనులు లేక గాని, యందువలననేగో గౌరవము సంపాదించవలెననిగాని, యితర లాభమేదైన సాందవలెననిగాని యీ పనికి పూనుకొనలేదు. తాలూకా ప్రజలవారి సెక్రటరీలుగా కోరుకొనుటచేతనుప్రజాహితైక కార్యమనివారుయెంచుటచేతను పూనినది నెరవేర్చుట విషయగుట చేతను వారి చేత నయినంత మట్టుకు దైక కృపవల్ల నింతవరకు పనిచేయించగల్గిరి. లేఖరి యెవరోవానికి సాక్షాత్కరించి లోడ్పడి పని పూర్తిగావించిన వారు సంపదించ గలరు. కావచ్చు ప్రజలూను ననే సెక్రటరీగా నెన్నుకొని జమాఖర్చు బుక్కు గాయన పరము జేయవలసినదిగా తీర్మానించినయెడల అట్లు జేయునట్టి సెక్రటరీలు సంసిద్ధులై యున్నాగు. మందిరరక్షణకు గావలసిన యేర్పాటుల గృహ ప్రవేశ కాలమందు జరుగవలసినదేగాని యిప్పుడుచేయ కిష్టదేనియు లేదు.

కార్యక్షేత్రము.

ఇ. సుబ్బరత్న స్వగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—
కడచిన ఏప్రిల్ మాసమున బెజవాడలో జరిగిన సభలలోకెల్ల నాంధ్రదేశపు పుస్తక భాండాగార ప్రతినిధుల సభ యత్యంతజయ ప్రదముగ జరుగుటయే గాక తత్సాంబంధిక కార్యనిర్వాహక సభగూడ మే నెల కెందుటి వారమున ఉండుటూ గ్రామమున గూడ యాంధ్రదేశమున నుండు పుస్తక భాండాగారముల నన్నిటిని దర్శించుటకును, ఆంధ్ర గ్రంథముల పట్టిక నొకదానిని తయారు చేయుటకును, నా సభవారిచే తీర్మానింపబడినట్లు పత్రికల మూలమున నాంధ్రదేశీయుల కిది వరకే తెలుపబడియున్నది. నేను ఆకార్యనిర్వాహక సంఘసభ్యులలో నొక్కడనగుటచేత గంజాం విశాఖపట్టణము జిల్లాలోని పుస్తక భాండాగారములకు దర్శింపవలసినదిగా నీ సభ వారు నన్ను కోరిరి. నేనిప్పుని వీ లైకంత మట్టుకు కొనసాగించుటకు-పూనికొని ఈ నెల 12 వ తారీఖున కలకత్తా నగరము నుండి బరహంపురమును చేరితిని. గంజాం జిల్లాకు ముఖ్యపట్టణమైన యీ బ్రహ్మపురము, మర యాంధ్రదేశములో చేరిన దైనను, కొంచె మిందుమించుగా, ఈ జిల్లాలోని వారు ఏ ప్రయోజనముచే గావోలు, మనకును వారికిని నెక్కడ సంబంధమున్నటుల కనుపడదు. కొలది సంతకములతోకొందరి వరకును బరంపురమును గూర్చి నువవారి కంతగా తెలియదనవచ్చును. ఇటీవల నా పట్టణమందలి ప్రముఖులలో కొందరు కానన నిర్మాణసభలలో సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడి, మఱికొందరు గానకీరు వ్యవహారములందును, సాంఘికసంస్కరణయందును శ్రద్ధవహించి పనిచేయు మిండుటచే, మనకును వారికిని సంబంధ మెక్కువగా కలుగుట కవకాశము కలిగినది. ఏపట్టణముగాని, లేకదేజిల్లాగాని, కుదకు యేరాజధానిగాని, అందలి ప్రముఖులయొక్క దేశసేవా భారంధగ్యము చేతనే తిరిగివారివారు యొక్కయు, లేక వాసులయొక్కయు మన్ననకు సాక్షులగుచున్నయది. ఇందువలననే మనకు వంగదేశము తోడను గొంజాయి ప్రాంతముల వారికోడను నున్నంత సంబంధము, మరి యెంతో దేశభూల తోడను లేకపోవుట తెలిసింది మిచ్చుచున్నది. ఆంధ్రదేశ్యమును ప్రారంభింప బడుటకు పూర్వము, మనలో ననేకు లుత్తర సర్కారులను మాత్రమే యాంధ్రదేశమునకొనుటకును నిదియే కారణమై యుండవచ్చును. దత్తేయవల వాస్తవ్యులు గూడ నాంధ్రభాషయందభిరుచిని కాపి, తమ గానకీయ సాంఘికా వస్థను జక్కబరచుకొనుటకు మంచల పద్ధతుల ప్రారంభించినది వెుదలు, మనకును వారికిని సంబంధ మతిక్రియించుటకు ప్రారంభమయ్యెను. ఇప్పుడు ఆంధ్రదేశమునందలి జనులందరు నొక్క భాషాభిమానము చే ప్రేరేపితులై యి. ఇది మన భవిష్యదున్నతికి శుభసూచకము. రెండు మాట

లాడువా రెవరైనను మన సోదరులే. వారిజాతి యేదైనను, వారిమత మేదైనను, వారి సాంఘికాచారము లేదైనను మనకు పాపితో జోక్యములేక, మనవలెనే యెవరు పోతనామాత్యుని భాగవతమును జదివి భక్తిపారవశ్య లగుచున్నారో, ఎవరు మనతోబాటు తిక్కనామాత్యుని భావమును జదివి యుద్ధే కమును బడయుచున్నారో, యెవ్వారు మనవలెనే శ్రీత్యాగ రాజుని సత్కీర్తనములను విని యానంద పావశ్య లగు చున్నారో, వారందరను మన సోదరులే యనెడి భావము క్రమక్రమముగా మనలో ప్రబలమగుచున్నది. ఈ కారణమున బ్రహ్మపురము ఓడ్రులచే నిండినదైనను, ఆంధ్రుల ప్రభావ మునకు లోనైన దగుటచే మనకత్యంత సమాధిమైనది.

ఈ పట్టణమునందు రెండు పుస్తక భాండాగారములు విలసిల్లుచున్నవి. దానిలో నొకటి కేవల మాంధ్ర భాషాభి వృద్ధికి తోడ్పడును ద్వితీయములో స్థాపితపడినదగుటచే నందు కేవల మాంధ్రగ్రంథములు మాత్రమే కలవు. తదనంతరము పరగమందిరము గూడ మంచిస్థితిలో నున్నదని తెలుసుటకు సం లస మగుచున్నది. దీనికొక కొకభవనము నిర్మాణముగు చున్నది. దీనిని నిర్వహించు యువజను లత్యుత్సాహముతో బనిచేయు చున్నారు. శ్రీలు సహిత మందులో నుచితముగ సభ్యులుగ తేలిగ్రంథములను బరింపవచ్చును. ఈగ్రంథాలయ మింకను నభివృద్ధి జేంది యాంధ్రభాషాభివృద్ధికి తోడ్పడు ననుట కేమాత్రమును సందియములేదు. ఈశ్వర డీయాంధ్ర భాషాభివృద్ధి సమాజ కార్యనిర్వహకుల ప్రయత్నములకు తోడ్పడుగాక!

II

బ్రహ్మపురమునందలి పుస్తక భాండాగారములలో మిన్నయొ, మిగుల సుందరమైన స్వంతభవనమును గల మఱి యొక పుస్తకాలయ మిప్పటివాసులగు యువజనులచే నడుప బడుచున్నది. ఈగ్రంథ నిలయమునందు ఆంగ్లేయ గ్రంథము లకే ప్రాముఖ్యము నొసగినను మాంధ్రగ్రంథములకూడ కొన్ని గలవు. దీని కనుబంధముగ నొకపఠనమందిరమును గలదు. ఇందు సాంగ్లేయపులికా రాజము లగు ఫ్రేట్స్సుకు, హిందూ మొదలగు వాస్తవ ప్రతికలును మఱి కొన్ని ముఖ్యమగు రాజీయ, సాంఘిక, మత సంబంధములగు వారప్రతికలును, మాపప్రతికలును గలవు. ఇటీవల నేమన గవర్నరుగారగు వెంటుండు ప్రభువుగారి గ్రంథనిలయమును దర్శించి వారిసహానుభూతిని తెలిపి యుండుటచే నీ నిలయము రాజకీయాద్యోగుల మన్నన సహితము పడయుచున్నదని తెల్ల మగుచున్నది. ఈభవననిర్మాణమునకు ముఖ్యకారకులగు కీర్తికేళులయిన శ్రీధిగుమర్తి విశ్వనాథరావుగారు, వయస్సున చిన్నవారైనను, తన యభివృద్ధిభావమును చేతన, తనతో డి యువజనుల స్థితిని బాగుపరచుటయంద పరిమిత యత్నా హము గలవారగుటచే తాను స్వయముగా రూ.1500లను విరా శముగా నిచ్చుటయేగాక తాను బ్రదికియున్నంతకాలమును నీమందిర నిర్మాణార్థమై మిగుల శ్రమదీసికొనుచుండువారని వింటిని. పాపము! వారీమందిరము నిర్మింపబడుటకు పూర్వమే గలించుటచే కాబోలును, వారిమిత్రు లీమందిరమును నాతని మరణ చిహ్నముగ పరిగణించుచున్నారు. తదితర పట్టణమునందలి ధనికులగు యువజనులుగూడ నీవిశ్వనాథ రావుగారి మా గ్రమము ద్రోక్కి తమధనమును సద్వినియోగ పరచునెడల మన దేశమంతికాలముననే యభివృద్ధి జేందగలదు.

III

నేను బరంపురమువచ్చితి నన్న సంగతిని వినిన మఱియొక యావనుడు తా నిదివరకే, తన స్వంతగ్రామముగు వారుకలలో స్థాపించియున్న శ్రీకృష్ణదేవరాయ పుస్తకభాండాగారము ను పరిదర్శనముచేయ నన్ను ప్రార్థించినందున నే నచ్చటికి నెల 18 వ తేదీనాడు వెళ్ళియుంటిని. ఈ గ్రామము సముద్రతీర మున నున్నది. ఇది ప్రార్థంధమున నొకకాలము నివ సింపెడి చిన్నగ్రామమై యుండనోపు. ఇదియు తరస్కారులలోని చిన్నరేవులలో నొకటియగుటచే, నోడవర్తక మున కొందరు ధనికులై ప్రస్తుతమున నీ పట్టణమందు కొంత వ్యాపారము జరుగుచున్నది. కడచిన జనాభాప్రకారము 6000 జనసంఖ్య గలదని వింటిని. ఈగ్రామమున నుండువారలలో బహుసాంఖ్యకులు తెలుగువారే. ఇచ్చనండి శ్రీయత తిల్లి బలరామయ్యయనెడి నొకవిద్యార్థి కడచిన ప్రభుగ్రంథ భాండాగార ప్రతినిధులసభకు వచ్చి యుండి, అందుమీదట తనవద్ద నున్న సుమారు 200 ఆంధ్రగ్రంథములతోడను, మఱి యొక యా దార్యవంతుడగు శ్రీయత ఉక్తాశ్చ జనార్దనము గారిచే నొసంగెడిన మరి 260 ఆంధ్రగ్రంథములను గలిపి యొక పుస్తకనిలయమును మే నెలలో స్థాపించి, దీనికి నను బంధముగ నొకపఠనమందిరము కూడ గలదు. నెల చందాల

మూలమున సుమారు రు 20 లు వచ్చుచున్నవి. దాదాపుగ 500 వఱకు గ్రంథములున్నవి. ఉన్నగ్రంథముల నన్నిటినిచదు వువారులేనపుడు శ్రీత్యాగగ్రంథములనుటవలన లాభములేదు. కావున నీ భాండాగారమునకు వచ్చురాబడిలో కొంత ప్రవ్య మును వెచ్చించి యొక యుపాధ్యాయుని నుంచిన సర్వోత్తమ మని తోచుచున్నది. ఆ యుపాధ్యాయు డిభాండాగార నిగ్మాహతుడుగా కూడ పనిచేయుచు రాత్రివేళల పనిపాలులు చేసికొని ఉపించువారి కొకపాతకాలను నెలకొల్పిన ఆగ్రామ మున విద్యావ్యాపనమునకై తోడ్పడవచ్చును. ఈగ్రామవాసు లలో నుత్సాహ మంతగా కన్పట్టదుకాని క్రమముగా వారిని మంచిమాన్యులలోకి ప్రవేశపెట్ట నగుననిమాత్రము నమ్ముచు న్నాను. నే నీగ్రామమున జనులకు విద్యనంది ప్రయోజనము ను గూర్చి యొక యుపన్యాసమును, భక్తినిగూర్చి మఱియొక యుపన్యాసమును నిచ్చియుంటిని. కార్యాంతములచే నింతటితో నాపర్యటన మిగ్రామముతో సమాప్తిచేయవలసివచ్చెను. క్రమ ముగా శ్రీకాకతీము, పుత్రపురము, బోయరాణి, పల్నాకిమిడి మున్నగు పట్టణములకును జాలె మాసమున బోవ ప్రయత్నించు చున్నాడను.

జూ బు లు.

I

రయితలకప్తములు-ఉద్యోగస్థులు.

ఆయాశ్రమ రేయనక, బవలనక బోలములయందు నిగ్రాహకములు సయితములేక కష్టించు రయితల కప్తములను ప్రభుత్వము వారు విచారించుట ప్రధమ ధర్మము. తోలుత లేకున్నను కొలది దినములనుండియు పెద్ద యుద్యోగీయులు సంచారము లానర్హులై నాయావోటుల రయితల బిలువనంపి వారికప్త ముల విచారింపి తమకు వెలుపుదని వెవారు తీర్పు విచ్చి నటుల వాడుక కలిగెను. వారియుత్తరపు ననుసరించియో, దాము స్వయముగానో కాని “మీ కప్తముఖముల వెలుపు కొనుండు” అని పెద్ద యుద్యోగీయులు తమ మకాము సమయ మున నాయాప్రాంతముల రైతుల నోటినుల నంపి రావించుచున్నారు. నేటికి మన కప్తములు గట్టికొనని కదా యువ నంతోషముతో అధికారులుండు చోటునకు బోయి మన కప్తముల నెప్పుడు చెప్పకొందుమా! ఎప్పుడు పిలుతురాయని ద్వారమున నెంతసేపు కాపున్నను కొందలు మా గోడించు కేని విచారింపక వారి కార్యము లేవయో చక్కలెట్లుకొను చుండురు. ఎట్లో సాహసించి ఆయాశ్రమ అని మనవిచెప్పబోయిన చో మిగుల వేళ కెందుకురాలేదు. ఇప్పుడు వేళ పనియున్నదని చెప్పి తిరిగి మొగము వంకయైనవారు చూచుటలేదు. తుదకు చేయునదేమియులేక మెలగా నెలవులకు తేరుటయు దలప మగుచున్నది. మఱి కొందలు విచారణ ప్రారంభించెదరు. మేము మాకప్తములను చెప్పకొనుచుండగా “అరికాదు” ఇం కొకకటి చెప్పము, దాని సంగతి మాకు తెలియును. అదిచెప్పిన నే నూరకుండను అని చెప్పదురు. ప్రభుత్వమువారి పెద్ద ఉద్యోగస్థులే యిట్లు చేయుచుండ నిక క్రిందివారి సంగతి చెప్పవలయునా? కాలమహిమ యేమియో గాని నెలకు నా లుగు రూపాయల జీతముగల బంట్లతో సహితము రైతుమై నదరిపడుచు ప్రళయకాల శిఖినిబోలు చుండును. మర్యము లేరు గనట్టియు, నోరులేనట్టియు, రైతులయెడ నధికారుల కిట్లు కృ పలేకుంటు వీరి దురదృష్టముగాని చేసగదా.

ఒక గుంట్లూరు జిల్లా రైతు.

II

భావనాచార్యులగారిలో సంభాషణము.

ఆయాశ్రమ నేటి ఉదయము 9 గంటలకు ఆచార్యులవారి ఆశీసుకు బోతిని. ప్రారంభ సంభాషణాంతర మాసీనుడనైతిని. వారు మంచి పనిలో మునిగి యుండిరి. వారి చుట్టు కొందరు గ్రామ స్థులు గూర్చుండిరి. వీరు పార్టీలనియు నాచార్యులవారు కోర్టు వ్యవహారములక జూచుచున్నారనియు ననుకొంటిని. 5 నిమిష ములు గడచెను. వారు విశేషములేమని ప్రశ్నించిరి. ఏదో జబ్బాబు చెప్పితిని. తరువాత చూడగ నాచార్యులవారు జేయుం బని స్వంతపని కాదు. చుట్టుగూర్చునియుండినది రహితులు. పార్టీ లు కాదు. కలెక్టరు గారికి రహితులక బక్షమున మహాజన్మ వ్రా యుచున్నారు. వారి బల్లమీద రికార్డుంతయు రహితుల సంబంధమైనదే. శ్రీరంగపురం కాలనును గురించి యొకటి. చేబ్రోలుపాన్నూరు గ్రామాదుల రహితుల యిబ్బందుల గురించి మరియొకటి. ఈమధ్య తెనాలిలో నాచార్యుల వారి యాజ మాన్యము క్రింద జరిగిన రహితుల సభను గురించి యొకకాటి. రహితులు తమ కష్టనిష్ఠురములక జెప్పు కొనుచుండిరి. వీరు ముఖ్యాంశముల వ్రాసికొను చుండిరి. ఆచార్యులవారి కొక దమ్మిడియైనను వచ్చు కాకితముగాని, మాటగాని అక్కడ లేదు. మొన్న ఒంగోలు సభ సంబంధమైన రికార్డుకూడ కొంత అక్కడున్నది. ఇట్టిపట్టుదలతో స్వార్థత్యాగ బుద్ధితో లభి చేయువారరుడు.

ఈనెల 23 వ తేదీ యాంధ్రపత్రికలో “గుంటూరు జిల్లా సంఘసభాచార కార్యదర్శి” అను శీర్షికలో, జంధ్రమాళి చిదంబరరావుగారికి కలిగిన ధర్మ సంబోధములకు జవాబేల యిచ్చినారు గారని ఆచార్యులవారిని ప్రశ్నించితిని. అటువంటి ప్రశ్నలకు బ్రతుకైతరములవాయుట అనగత్యమనియు సంచార కార్యదర్శి గురించి ఆంధ్రపత్రికలో ప్రకటనము నింకను వేయటయే తగిన జవాబనియు వ్రాయటచేత నానని ప్రతి విషయము పత్రికలకు వెనుక ముందు విచారింపక పంపు లుచితముగాదనియు జెప్పిరి. ఆచార్యులవారు మా జిల్లా సం ఘాధ్యక్షులని చిదంబరరావుగారికి తెలిసియుండక పోవునా? ఒంగోలు సభలో, సంచార కార్యదర్శి ఖర్చులకుగాను నూరు రూప్యముల నిచ్చెదనని ముందు లేచి నిల్పుండినది భావనా చార్యులుగారేయని మనరావుగా రెవరగు కాబోలు! ఇంతకు సంఘాధ్యక్షులైనను గాక పోయినను జిల్లా సంఘమువారి ధర్మ కార మియ్యకున్నను లేకున్నను, సంచార కార్యదర్శి కావల యునని ప్రకటింపచ గూడదా?

ఈనెల 17వ తేదీ ఆంధ్రపత్రికయందు “వరకుల్కములు” అనుశీర్షికలో మితుమాయని వివాహమునకు మిరదో కట్టుము క్రిందగ్రహింప నున్నటుల చిదంబరరావుగారు వ్రాసినార దేమని యాచార్యుల వారిని యడిగితిని. నేనెప్పుడు కట్టు మడుగలేదనియు, నిక యడుగ ననియు బ్రతుకైతర మిచ్చిరి. గుంటూరు యం-వేణుగోపాలరావు.

III

ఆసిబీసాంటు - ఇండియా.

ఆయాశ్రమ జగద్విఖ్యాతు రాలగు ఆసిబీసాంటుగారు కొలది కాలముక్రిందట లండను పట్టణమందు హిందూదేశ పరిపాలనను గూర్చి యిచ్చిన యుపన్యాస సారాంశము క్రిందటటి నెల 29 తేదీ గల హిందూ పత్రికయందలి లండను లేటులో వ్రాయటను పత్రికా వాగ్మయమును జదవువారెల్ల గమనించి యుండురు. శ్రీయమ్మగారు సహజ గంభీర వాక్కులతో ఇండియా దేశపాలనలోని గుణదోషముల నిష్పక్షపాత నిద్ధి తోను వెల్లడించి కర్తవ్యాంశముల ప్రభుత్వమువారికి నూంచి ప్రభువులకును ప్రజలకును సన్మాన పాత్యరాలగు చున్నది. వీరేపక్షమును వహించినను దూషణ భూషణ తిరస్కారము లకు వెలునక తమయౌద్ధేయము ఖండితముగ వెల్లడించుట, వెల్లడించిన వానిని యాచరణ లోనికిదెచ్చు శతాశ్రమియ పద్ధ తుల వారసి యవస్థించుట, తమ యుద్యమము నెరవేరువర కొక్కరీతిని ఉడుమువలెపట్టుబట్టియుంట యెల్లరకును తెల్లము. హిందూసంఘ సంస్కరణ యందును దేశ పరిపాలన పాఠశుద్ధి యందును మనయందలి నిర్లక్ష్యత జాయమాన కరణతో బని జేయ యున్నట్లు గాలయ్యెను. ఇట్టిసమయముందు కార్యాంతర భేదాబ్ధి సాయజనితులై నిర్లక్ష్యత వైషమ్యమునుగట్టిపెట్టి ఆయ మ సదుద్దేశ్యములకు కర్మత కారణములనుపపాదంపక ఆమె చేయూతనుగొని యామెయందలి యనూయ విరమిత కృతజ్ఞత నునూపి కార్యము నిర్వహించట మననాయకలకు కర్తవ్యము. ప్రభుభక్తి హిందూదేశ వాసులకు ఉగ్రతోబోసిన పాపము. అట్టి సహజగుణమును పాలకులు తమయాదార్యము వలనను కటాక్ష పీక్షణమువలనను, ప్రజాగుణ కార్య నిర్వహణము వలనను, ప్రజలను విశ్వాస యోగ్యులుగ భావించుటవలనను, అంగలేయ ప్రభుత్వ పౌరులకు సర్వ సామాన్యమగు స్వేచ్ఛా గౌరవములు తామిచ్చుటవల నను ఇతరులు తిరస్కరించునపుడట్టి వారిని శాసించి వారిచేతి నిప్పించుటవల్లను నే నాంగ్లేయ సామ్రాజ్య పౌరుడననుగర్వ ము పైందవ జన మనములయంద దిలకురించునటులజేయుటవల నను హిందూదేశ వాసుల మనస్సు నాక్రించి వారి సహజ ప్రభుభక్తి విశ్వాసముల నభివృద్ధిజేయనగు గాక! తదితర కార్య ముల వలన దాని నభివృద్ధి జేయ నుద్యమించుట దూరదృష్టిరే తుంటునూచించుచునని బిసెంటుగారి యుపన్యాసమున వ్యక్తి కరింపబడినది. వైస్సు అట్ట అరమ్మను అట్ట మొదలు గాగల పట్టములు ప్రభుభక్తి విశ్వాసముల నినుమడించుటకు నిర్బంధ ములేగాని సహకారులుగా నేరవని బిసెంటుగారు జెప్పిన వా క్కులు ప్రజాస్వామ్యత్ర తత్పరులను నుదాహరిస్తే తులును గం భీర భావులునగు ఆంగలేయులకు విశేష విషయములుగావు. కావున దేశసేవా తత్పరులను గౌరవనీయులగు బయ్యానరసిం హేశ్వర శర్మమొదలుగాగల ప్రముఖులు బి సెంటుగారి సానుభూతిని సహకారమును పురస్కరించుకొని యాంగ ప్రజ లకు హిందూదేశ పరిపాలనాంశము లేట తెల్లముగా వెల్లడిం చిన వలయు సరస్కారముల బడయుట కరతీలామలకము. మ తీయు ప్రస్తుతిము ఇండియా సామ్రాజ్య సైక్లరీ గారును క్రూ ప్రభువుగారాంగిలేయ ప్రభుసంఘముం దుపపాదించు చున్న ఇండియా కాన్సిల్ ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ గుజాగుణము ప్రజలకు బోధించి యాచర్యమిప్పుడు ద్రోసివేయబడుటకు గాని, లేదా తగిన మార్పుల బొందుటకు గాని ఇందైందవ ప్రముఖులు తమసంతోషా ముల వెలవడించుట కవకాశము నిచ్చినటుల జేయుటకుగాని వలయు ప్రయత్నము జేయవ్రాడుతులు. భావనా

TELEGRAMS.

REUTER'S TELEGRAMS.

The Austrian Tragedy.

Bodies at Trieste.

Imposing Procession.

LONDON, July 2.—Bodies of the late Archduke and his wife were landed at Trieste to-day. An imposing procession, headed by many priests and including seven carriages containing wreaths, was formed and proceeded to the Railway station. Admirals, Generals, and Representatives of the Community joined in procession on foot. Great silent bare-headed crowds filled the streets behind lines of soldiers and bluejackets at the station. A Bishop blessed the bodies and they were placed in a carriage, the doors of which were then sealed. They will arrive in Vienna to-night.

Funeral at Vienna.

German Emperor will not Attend.

LONDON, July 2.—BERLIN.—German Emperor is suffering from slight indisposition and has abandoned his intention of attending funeral in Vienna.

German Emperor's Indisposition.

LONDON, July 2.—BERLIN.—It is announced that the Emperor became over-heated while riding and has caught cold with symptoms of lumbago. No anxiety is felt in the Court circles and it is stated that the Emperor really desires to spare Emperor Francis Joseph the fatigue of reception.

Bomb-Thrower's Confession.

Compositor Gabrinovic, who threw the bomb, has declared that he belonged to an organisation which was agitating for the Greater Serbia.

The Irish Home Rule.

Uniformed Volunteers in Belfast.

LONDON, July 2.—BELFAST.—Yesterday evening Belfast was crowded with uniformed Volunteers and presented the appearance of a garrisoned town. The police were passive.

Crisis Fast Approaching.

BELFAST.—Telegrams announce that a crisis is fast approaching. Families are largely laying in provisions in every town in Ulster and several machine guns are being held in readiness.

Mr. Birrell's Warning.

In the Commons, Mr. Birrell said that in the present state of the controversy it would be unwise for the Government to take action against Ulsterites for carrying arms. Mr. Sherwell.—Is the Irish Executive to take no action? Birrell.—Government must always have discretion as to whether to take proceedings even where there is admitted breach of law.

The Amending Bill Debate.

LONDON, July 2.—Debate on the second reading of the Home Rule Amending Bill was continued in the House of Lords to-day. Lord Londonderry said that the Government's exclusion proposals were worthless. For Mr. Asquith to go to His Majesty for his assent to the Home Rule which would produce civil war and which the country did not want, would be the act of a traitor and a coward. Lord Halsbury stated that his inclination would certainly have been to vote for the rejection of the Bill but in order to avert a civil war it was best to agree to the second reading. Then they would get their amendments and would ultimately see what Commons returned to them. He hoped that Lord Willoughby de Broke would withdraw his motion for rejection.

King at Buckingham Palace.

Mr Asquith Received in Audience.

The King this afternoon left Newmarket and received Mr Asquith in audience at the Buckingham palace. Speculation is being aroused as to the reason for this unexpected audience.

The Finance Bill.

Tea Duty Proposals.

Motion Rejected

London, July 2.—The amendment of Mr Evelyn Cecil to the Finance Bill to reduce the duty on the Empire grown tea to three pence was rejected by the House of Commons last night by 258 to 165.

TELEGRAMS.

Amendment Adopted.

LONDON, July 2.—The House of Commons to-day adopted the amendment to the Finance Bill embodying the income tax reduction (see June 23rd) by 251 votes to 150. The Labour Party abstained from division, but the Nationalists made special effort bringing up two invalids.

Anglo-Persian Oil Contract.

A Naval Director Appointed.

LONDON, July 2.—Rear-Admiral Sir Edmond Slade has been appointed one of the Government Directors of the Anglo-Persian Oil Company. It is expected that the second appointment will be given to a Civilian.

Persia.

The Swedish Gendarmerie.

LONDON, July 2.—In a letter to the "Times" referring to the journals' criticisms of Swedish Gendarmerie in Persia, the Persian Minister maintains that since introduction of the Gendarmerie two years ago it has become a well-disciplined efficient force. Referring to Bakhtiari, the Minister says that they have been unremitting in their efforts to help the Persian Government to maintain order.

The India Council Bill.

Motion for Rejection.

Congress Delegates Regret.

Delegates from Indian National Congress (see May 12th) have issued a statement expressing regret at the motion to reject the new India Council Bill. They consider that the rejection would create a very unfortunate impression in India, and weaken if not paralyse the Constitutional Party.

Lord Gladstone.

A Farewell Banquet.

LONDON, July 3.—JOHANNESBURG.—Citizens of Johannesburg yesterday gave a farewell banquet to Lord Gladstone. The Mayor presided. Lord Gladstone in a speech, said that the teaching of the last four years had demonstrated that the Union was deep-rooted. The settlement of the British Indians question showed that free and responsible government was not inconsistent with the discharge of Imperial obligations. There was no common principle in the South African Colonies before the Union regarding the admission of Indians and the situation last November would have been a critical one if the settlement had depended on the agreement between four separate Governments. The Union Parliament overcame the difficulties realising that the highest consideration was the magnitude of the Imperial difficulty in controlling 300,000,000 of Indians. He had officially assented to the Indians Relief Bill with the deepest sense of gratitude to the Union Government and the Parliament.

Orange Free State.

Anti-Imperialist Movement.

LONDON, July 2.—SMITHFIELD. (Orange Free State Province).—General Hertzog has definitely launched new National party in opposition to General Botha's Imperial policy. Criticising that policy, Hertzog said that an organised British Empire did not exist. The aim of Imperialism was to produce such Empire. Danger lay in the idea of establishing Central Parliament for Great Britain, and the Dominions which he considered would reduce the latter to the position of Crown Colonies.

Mr. Roosevelt's Political Campaign.

Attack on President Wilson's Policy.

LONDON, July 2.—Disregarding the advice of his doctors, Mr. Roosevelt has opened a political campaign. Speaking at Pittsburg yesterday, he said that President Wilson's tariff and anti-trust policy was a failure. He said he was ready to welcome the Republicans if they accepted the progressive platform.

Obituary.

LONDON, July 2.—The death is announced of the Ceylon tea-planter Lord Godolphin Osborne.

Death is announced of Mr Noel Paton Director General of Commercial Intelligence to the Government of India.

Short Telegraphic News.

Temperature in London yesterday was 30 degrees in shade and 131 in sun.

Consuls to-day improved on account of the more hopeful Irish situation.

TELEGRAMS.

INDIAN TELEGRAMS.

(From Our Own Correspondents)

SOUTH INDIA.

Travancore Chief Court.

Buckingham-Stephens Case

TRIVANDRUM, July 2.—The hearing of the appeal in the Buckingham Stephens case in the High Court was resumed to-day at 12 noon. The Court house was not as much crowded as it was yesterday. Mr Seshu Iyer commenced his criticisms of Doctor Stephen's evidence when Justice Hunt wanted to remove doubts on one of two points regarding the position of the deceased and the lay of the gun. Mr. Seshu Iyer proceeded to explain them.

Justice Pandalay enquired whether his criticisms were based on his knowledge of the actual position of the gun, as soon as it was let go or whether he was arguing from probabilities.

Mr. Seshu Iyer replied that nobody seemed to know the exact position of the gun. Neither police nor the defence had been able to know the exact position. He was arguing only from what the position of the gun might have been.

Justice Pandalay said there was not much value in discussing the theory of suicide or homicide.

Mr. Seshu Iyer replied that a degree of knowledge alone was available. Mr. Seshu Iyer then continued his arguments on the same point from the evidence of Major Tucker and other witness also who had all proceeded on hypothetical bases.

The case is proceeding.

Details of these points are engaging the attention of the Judges.

TRIVANDRUM, July 3.—At Buckingham-Stephens case yesterday Mr. Subaiyer continued arguments dealing with Major Tucker and Captain Skinner's evidence to show that it was not a case of homicide beyond any doubt. He pointed that Tucker's evidence was not inconsistent with the theory of suicide, since Tucker said that without further details he could not positively say it was case of homicide and Skinner also said that it would have been possible for the deceased to show himself in the posture in which he lay. Mr Seshu Iyer concluded if circumstances seemed to show that suicide was impossible, then homicide also was impossible. The Court rose at 4-30 P. M.

Bangalore Science Institute.

Resignation of Professors

SIMLA, July 2.—Dr. M. Travers and Professor N. S. Rudolf of the Institute of Science, Bangalore are understood to have both resigned their appointments.

BOMBAY.

Endowment for a High School.

Anant Shivaji Desai, an inhabitant of Malvan in the Ratnagiri district, has contributed Rs 75,000 to the Bombay Government for the maintenance of a high school at Malvan, and providing scholarships to deserving students from funds available.

Co-operative Credit.

Among Labourers.

Servants of India Society's Efforts

BOMBAY, July 2.—Details were sent in a recent gram regarding an interesting scheme started in Bombay by the Servants of India Society. To found Co-operative Credit Societies among mill hands and other labourers here to enable them to pay off the heavy debt in which many of them are involved and thus increase the economic value of the wages they earn. Such success has attended the efforts of this kind already started, and the field of similar useful work appears so wide that a special plan to tackle it is now being worked out by the Servants of India Society. It is obvious that before the organisation on a general scale can be attempted a broad groundwork of information as to wages and prevailing conditions of working people is required. The Society are therefore, a preliminary organising inquiries of this character and a pamphlet has been issued to employers of labour in all the Factories to supply the information required, forms to be filled in with this information being issued by the Society.

TELEGRAMS.

Sind Bank Liquidation.

Official Liquidator Appointed.

KARACHI July 2.—The case for the compulsory liquidation of Sind Bank, Ltd., was heard by Mr. Wild. at Hyderabad yesterday. The Judge appointed Mr. Sahibsing T. Advani as an official liquidator in the interim.

New Delhi.

Chamber of Commerce's View.

BOMBAY, July 3.—In reply to the Birmingham Chamber of Commerce, who wrote asking for views of the Bombay Chamber on the protest from Bengal Chamber against expenditure on construction of Delhi capital, the local Chamber stated they had not given their support to the views expressed by Bengal Chamber nor had they felt it desirable or necessary to criticise expenditure, which Government had announced would be incurred in construction of new capital.

Indian Specie Bank.

Claims Against Directors.

BOMBAY July 3.—Mr. Sanders Slater, Administrator General, Bombay, Official Liquidator of Indian Specie Bank has waded through heaps of incomplete accounts and reduced them from chaos to order under expert supervision and advice of Mr. Bhaishakar Nanabhai, Solicitor, and has obtained material enough to file a claim against the Directors of the Specie Bank by whose alleged default and negligence the Specie Bank is stated to have lost one crore and sixty lakhs of rupees. Certain preliminaries remain to be complied with before a claim could be put up. The liabilities of Bank so far ascertained at present amount to one crore and twenty lakhs. These are roughly the figures which require verification. A large staff has been set to work to reduce to order and classify thousands of shareholders and contributories and numerous creditors. Several shares have been transferred where transfers were approved of by Directors. There was no great difficulty but where they were not, the liquidator's perplexity was great. Under legal advice however he had left it for the Court to decide whether any responsibility attached to transferees. Ultimately out of the whole misshapen materials two enormous lists A and B of several thousands of contributories and shareholders have been evolved. All these persons or the majority of them required to be served with separate notices. Each particular case had to be decided by the liquidator on its merits.

Bank of Bombay.

Profits This Half Year.

BOMBAY July 3.—The profits of the Bank of Bombay for the half year ending with 30th June 1914, amounts to Rs. 1,642,250 which has been applied as follows:—To dividends at the rate of 13 per cent. per annum free from income tax Rs. 650,000, bonus at the rate of 2 per cent. per annum free from income tax Rs. 100,000, transferred to the Reserve fund. Rs. 400,000, bonus to staff and pension fund Rs. 65,000, carried forward Rs. 427,250.

UNITED PROVINCES.

Government Grants.

For Takavi Loans.

SIMLA, July 2.—A further grant of 60 lakhs has been sanctioned by the Government of India for Takavi advances in the United Provinces in connection with scarcity.

Indian Jails Commission.

ALLAHABAD, July 3.—Government of India have this week addressed the Secretary of State on the question of proposed Commission on Indian jails.

Suit for Libel.

Against Mussoorie "Times".

LUCKNOW, July 3.—Mr. Kendall, Subordinate Judge of Mussoorie, has delivered judgment in the case in which Dr. Wrench claimed Rs. 5,000 for libel against the "Mussoorie Times" in connection with a paragraph in the paper criticising a Mussoorie correspondent of the "Pioneer" for a statement that Colonel Rennie had disposed of his Mussoorie practice to Dr. Wrench, the Judge came to the conclusion that Dr. Wrench had not inspired the letter in question, and held that the paragraph was defamatory. He awarded the plaintiff Rs. 1,000 damages.

PUNJAB.

Murder in the State of Dir.

Of the Nawab's Brother.

SIMLA, July 2.—News has been received that Mianjul Jan younger brother of the Nawab of Dir, has been murdered in Jandol, but the circumstances of the crime are not still known.

Delhi Conspiracy Case.

DELHI, July 2.—In the conspiracy case to-day Mr. Whistler, Superintendent of police, Hissar, described search of Balmokhund's house, 80 miles from Jhelum on 22nd February. Balmokhund was not there but witness found Amirchand and Mulraj, a forest officer and a retired-sepoy. Balmokhund's sister, a schoolmistress-assisted at the search.

BENGAL.

Bengal Legislative Council.

Interpellations.

CALCUTTA, July 2.—A meeting of the Bengal Legislative Council was held to-day, H. E. the Governor presiding. Thirty-three questions were asked by the non-official Members.

Defence of Bailiff Meredith.

In reply to a question regarding the case of Meredith Bailiff of the Small Cause Court, Calcutta, who was convicted by the Chief Presidency Magistrate of causing hurt to a Hindu lady, Mr. Coming said that the Government spent Rs. 4,21,249 (sic) in defending the accused.

Resolutions.

Of the 8 Resolutions on the agenda 4 were withdrawn and 3 postponed. Mr. S. N. Banerjee's Resolution asking for the appointment of a Committee to consider the revision of the settlement between Bengal and the Supreme Government was discussed and negatived.

The next Council will meet at Dacca on 5th August.

Alleged Defamation.

CALCUTTA, July 1.—Amicable settlement was reached to-day in the case of A. E. Duveck Cohen versus Geo Cathro which was called on before Kyd Street Magistrate. The complainant is the son of a well-known Municipal Commissioner and proprietor of the Grand Opera House and the accused is the Advance agent of Von Arx Co. Which was performing here. According to the terms of arrangement arrived at between the proprietor of the Grand Opera House and Von Arx Co. the Financier Mr. Jones was to pay Rs. 300 as rent for Opera House to Mr. Cohen senior through the complainant. The complainant's allegation was that while he was taking this sum on the early morning of the 14th ultimo after the performance the accused who had nothing whatever to do with the matter insulted and abused the complainant and defamed him. There was further charge of having committed assault on the complainant. After some discussion as to the nature of the apology to be offered by Mr. Cathro it was ultimately agreed that the Magistrate should record that the accused said that he acted under a misapprehension, that he regretted the incident that had occurred and withdrew all imputations against the complainant.

Rai Saheb Tarak Nath Sadhu, Complainant, accepts expression of regret and withdraws the case.

The Magistrate:—I am very glad that the case has been so satisfactorily compromised.

Dr. S. C. Banerjee.

Appointed President of Arbitration Tribunal.

SIMLA, July 2.—Dr. S. C. Banerjee, Legal Assistant, Government of India, has been selected to succeed Mr. Walmsley as President, Arbitration Tribunal, Calcutta Improvement Trust, his service being transferred to Bengal from 1st September when Mr. Muddiman, Legislative Deputy Secretary, India, is expected back from leave.

Raja Bazaar Bomb Case.

Rumour of Appeal by the Crown.

CALCUTTA, July 2.—It is reported that Crown intends filing appeal against the acquittal of Khogendra Nath alias Suresh Chunder Chaudhuri in the Raja Bazar bomb case. It will be remembered that after the trial of Raja Bazar bomb case, he was convicted and sentenced to three years, rigorous imprisonment in connection with Baranagore conspiracy case.

Bank of Bengal.

CALCUTTA, July 2.—Bank of Bengal declares a dividend and bonus for half year at the rate of 16 per cent. per annum. Profits including three lakhs brought forward total 24 lakhs of which 5½ lakhs is carried forward.

Sadhu Murder Case.

KOTA, July 2.—In Sadhu murder case to-day the accused were examined. Kesri Singh and Laheri pleaded not guilty, but reserved their further statements till Sessions trial. Hiralal stated that the confession he had already made to the Magistrate was quite true and that he still adhered to it. Enquiry was then adjourned till 6th instant when the Magistrate will inspect the scene of murder and hear arguments.

BURMA.

Arrest of an Absconder.

A European.

RANGOON, July 2.—J. Lethbridge (European) alias V Muir, who was declared an absconder by the Calcutta Police in January and has been wanted by the Sealdah Railway Police of that city since August 1913, was arrested last evening in Dalhousie Street by Inspector Colquhoun and identified by Mr. C. A. Mathews, Head Travelling Ticket Checker, Eastern Bengal State Railway, where accused was employed as Travelling Ticket Checker and is alleged to have committed criminal breach of trust in respect of Rs. 1,951-14-9 collected as excess fares from passengers. He was placed before the Eastern Sub-Divisional Magistrate to-day, to whom he said he had nothing to say as to why he should not be remanded, until the 11th July.

A Pleader Debarred.

RANGOON, July 2.—The Chief Court to-day debarred a second pleader Syed Fareed Ahmed, who had been for past several years practising at Bassein, on charge of having in his application to the Chief Court for admission as pleader stated he had not been convicted of any offence whereas in February 1899, he had been as a matter of fact convicted of an offence under Section 219, I. R. C., by District Magistrate, Myitkyina, while he was Head Clerk, Mogok Military Police Battalion. In an enquiry held by the Court several witnesses deposed to knowing this pleader as a man who had been working as clerk at Mogok between 1894 and 1898. He was also identified by some persons who had served with him in those days. The Chief Court considered that the concealment of conviction was inexcusable and his past history was such as to disallow him to practise any further as pleader.

Robbery in Toungoo.

RANGOON, July 2.—A report from Toungoo states that Mrs. Wells had been robbed on a road after being held up by three men, who demanded money. They tried to pull rings off her fingers and finally made off with jewellery to value Rs. 300. The former Mali is suspected to be one of the party.

Danger from Electric Wire.

Narrow Escape.

RANGOON, July 3.—Mrs. W. Cabell, wife of the President of the Rangoon Municipality, had a narrow escape from death. Last evening, during heavy squalls, telephone wire was blown across an electric wire on York Road and snapped it. The lady had just driven out of York Road into Sandwith when the accident occurred. She fortunately escaped without injury while her pony came in contact with the hanging wire and was immediately killed.

GENERAL.

Hon'ble Mr. Gillan.

Monsoon Tour.

The Hon'ble Mr. R. W. Gillan, Member in charge of the Commerce and Industry Department, will leave Simla on his monsoon tour on Saturday, the 4th instant and will visit Delhi on the 5th, Bombay 7th to 10th, Poona 11th, Bangalore 13th, Ootacamund 16th to 18th, and Madras 19th and 20th, returning to Simla on 23rd via Delhi.

Plague Mortality.

The mortality from plague in India during the week ending 27th June was 750 cases and 661 deaths. Of these there were 79 deaths in Bombay presidency, 1 in Madras, 13 in Bengal, 37 in Behar and Orissa, 70 in the United Provinces, 342 in Punjab and 112 in Burma. There were also 16 fatal cases in Mysore and 1 in Kashmir.

Mail Steamer Report.

BOMBAY, July 3.—The Mail steamer "China" with English Mails was signalled at 8-25 a.m. nearly three hours late; usual time being 5-30. Postal specials will leave about one o'clock.

KARACHI, July 3.—The Mail steamer was signalled at Bombay at 8-25 this morning, and the Mails left Bombay by postal express train at 12-40 p.m.

All-India Weather.

SIMLA, July 3.—Monsoon has strengthened to give rain over the greater part of the country. Depression at the head of the Bay has moved inland and caused heavy rain in Lower Bengal. There is scarcely any area where temperature is above normal. Rainfall has been fairly general in Lower Burma, Assam, Bengal, Orissa, Chota Nagpur, United Provinces, sub-montane Punjab, Central India, Central Provinces, the west coast of the Peninsula and local in Upper Burma, Bihar, Gujarat, Mysore. A few falls also occurred in Kashmir, North, west Frontier Province, south Rajputana, southeast Madras, north Madras coast. Principal amounts of rainfall are:—Victoria Point and Rangoon three inches, Tavoy five, Moulmein four, Akyab two, Dibrugarh and Sibsagar three, Dhubri one, Cherrapunji one and half, Cox's Bazar and Burdwan three, Chittagong one and half, Jessore four, Calcutta five, Jalpaiguri one, False Point one and half, Hosangabad and Naya Dumka two, Benares one and half, Jhansi and Dehra Dun two, Simla one, Ludhiana and Sialkot one and half, Murree and Ahmedabad two, Jagdalpur one, Ratnagiri two, Karwar and Calicut one and half and Mercara two.

FORECAST:—Increase of rain in Rajputana and southwest Punjab.

క ప హ రి.

సీసా 1-కి రూ. 1-0-0. వి. పి. సహా రూ. 1-4-0.

దగ్గు శ్వాసకోశములందు బలహీనతవలన ఏర్పడును. ఇది అనేకవిధములు. శైత్యమువలన ఏర్పడిన దగ్గు. శీతకాలమున ప్రబలింతు దగ్గు. శ్వాస కోశముల సూక్ష్మ నాళములందు ఏర్పడుదగ్గు. ఉబ్బు సము, ఊయదగ్గు. దగ్గుకు సేవించవలసినమందు దగ్గువిధమును బట్టియుండును.

క ప హ రి చూ ర్ణ ము.

చిన్న డబ్బీ 1-కి 0-8-0. (6 డబ్బీల మందు గలది) 1-కి వెల రూ 2-0-0.

ఈ చూర్ణము వనమూలికలచే చేయబడినది. దగ్గు, ఉబ్బుసము, కాసపీనస, శైత్యజ్వరము మొదలగువానికి మిగుల ఉపయోగించును. దీని వెంట నుంచుకొనుట సుచిది.

క ల రా మా త్ర లు.

డబ్బీ 1-కి 12 మాత్రలు వెల రూ. 0-6-0.

కలరా క్షేగువలనే ఒకవిధమైన అంటుబాధ్యము. ఇది గుండు నీటియందుపరమాణువులైన విష రుతువలన గలుగును. తగిలిన వెంటనే గుంట ఆవశ్యకము. కలరా యున్నచోట ఎత్తాగుట యుక్తము.

గ్రహణిమాత్రలు.

20 మాత్రల డబ్బీ 1-కి రూ 0-8-0 వి. పి. 0-12-0

రక్తవిరేచనములు, బొక విరేచనములు, జిగట విరేచనములు, అజీర్ణ విరేచనములు మొదలగునవి గ్రాత్రలను మూడుపూటలు సేవించినతోడనే నెలచీపోవును. వీనిని పిల్లలకుకూడ వాడవచ్చును. గుణము వెంటనే కనుపడును.

మూ ల శం క కు త్రై ల ము.

డబ్బీ 1-కి వెల రూ. 0-12-0

మూలశంకవలన ఆసనముదగ్గర చర్మము లావుబారి క్రమముగ చిన్న చిన్న మొలలు ఏర్పడును. ఇది పైత్యకోశపు మందతవలన (Torpid liver,) గలుగును అతికాక, బడలిక, విశేషకాలము ఒక చోట కూర్చుండుట, మలాసరోధమువలన బహిర్దేశమునకు పోయినపుడును ఇతర సమయములందును రక్తముపడును. విషువక కొంతకాలమువాడిన మూలశంకరోగము తగ్గగలదు.

గ జ్జి కి త్రై ల ము.

వెల డబ్బీ 1-కి రూ. 0-3-0 వి. పి. సహా 0-7-0.

గజ్జి, చీడ శరీరమంతట వ్యాపించి ముఖ్యముగ చిన్న పిల్లలకు విశేష బాధను గలిగించుచున్నది. ఈ త్రైలమును నాలుగుపూటలు రాచిన తప్పక పనిజేయును.

కుష్టుకు త్రై ల ము.

డబ్బీ 1-కి వెల రూ. 0-8-0 వి. పి. సహా 0-12-0.

ఈ త్రైలము పొడలు, బొట్టి, తెలుపు, నలుపు, కుష్టులకు రాయుటకు ఉపయోగించును.

చుండుకు నూనె.

వెల సీసా 1-కి రూ 0-6-0 వి. పి. సహా 0-10-0

ఈ నూనెనురాచిన చుండు, పొట్టురాలుట, జిల, గోకుడు వుండ్లు మొదలగునవి మానును. దీనివలన వెండ్రుకలకు హానిగలుగక చక్కగఁ జెరుగగలవు.

అమృతాంజనము డిప్లో, 109, ఫేరిరోడ్డు, బొంబాయి. 9, జహంగీరువీధి, మద్రాసు.

అ మృ తాం జ న ము

అన్ని నొప్పులకు లోకవిఖ్యాతమైన పరమామృతము.

AMRUTANJAN

A SOVEREIGN REMEDY.

FOR

Head-Ache, Rheumatism Neuralgia, chest Colds, Sprain, Stiff joints, Dislocations, Skin diseases, Toothache, Backache, Cuts, Bruises etc.

PRICE ANNAS EIGHT ONLY.

FREE SAMPLE FOR ONE ANNA STAMPS.

RINGWORM OINTMENT.

Positively Cures Ringworm and Dhobi itches in three applications.

PRICE ANNAS SIX ONLY.

Aromatic Tooth Powder.

Cleans Teeth, Stops Bleeding, hardens gums, Taste pleasant.

PRICE ANNAS TWO ONLY.

CAN BE HAD OF ALL CHEMISTS & DRUGGISTS.

Amrutanjan Depot.

109, FREER ROAD, BOMBAY. 9, JEHANGIR STREET, MADRAS.

అమృతాంజనము డిప్లో, 109, ఫేరిరోడ్డు, బొంబాయి. లేక నెం. 9, జహంగీరువీధి, మద్రాసు.

మోహినీ త్రైలము.

5 తులముల నూనెగల సీసా 1-కి వెల 0-12-0 లు.

స్త్రీ పురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది.

మెదడుకు చలువజేయును. కండ్లకు చలువజేయును. వెండ్రుకలు పెరుగును. వెండ్రుకలు రాలకుండును. వెండ్రుకలు నునుపు జేరును. మనోహరముగా నుండును. సువాసన గలిగి యుండును. వేలకు వేలు సీసాలు విక్రయము. తప్పక కొనుట యుక్తము.

ఇది మనోహరశ్రమము జేయు విద్యార్థులు, స్త్రీ డర్లు, ఉద్యోగస్థులు మొదలగు వారికి సుఖనిద్ర, నిశ్రాంతి నిచ్చును. సుందరుల మోహలావణ్యము లకు ప్రావగు కురులను మనోహరముగ జెంచి కాపాడును. ఒకసారి పరిశీలించిన నిజము తెలియగలదు.

వ జ్ర గు లి క లు.

దీని వెల బుడ్డి 1-కి రూ. 1-0-0

ధాతుపుష్టికి, బలమునకు, ప్రాణమునకు రక్త పుష్టియు, నరహుత్వమును కారణములు రక్తపుష్టికి మంచి ఆరోగ్యము మూలము ఆరోగ్యము బహిరంగ శరీరవ్యాయామమువలనను, జీర్ణోద్దియత్వమువలనను గలుగును. వ్యభిచారము, సుఖరోగములు, దురభ్యాసములు, విశ్రాంతి లేకుండుటయు, ఆరోగ్యమునకు హానినిజేయును దీనివలన శుక్ల నవ్వుము, స్థలనము, శక్తి లేకుండుట, అగ్ని మాంద్యము, భయము, కంపము, చురుకుదనము లేకుండుట మొదలగునవి గలుగుచు పైజబ్బులకు వజ్రగుళికలు వజ్రాయుధమువంటివి

అమృతాంజనము డిప్లో, 108, ఫేరిరోడ్డు, బొంబాయి. 9, జహంగీరు వీధి, మద్రాసు.

జ్వర హరి.

సీసా 1-కి వెల రూ. 0-12-0.

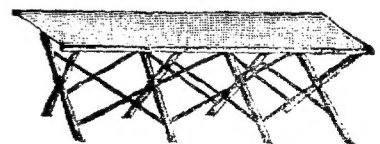
జ్వరము శరీరమునందు రక్తభేదము, రక్తగతిభేదమువలన గలుగును. సాధారణముగా నీటి, గాలి, స్థలపుమార్పువలనను జేహమునకు గాసి వలనను జ్వరమువచ్చును. జ్వరహరిని అయిదు పూటలు సేవించిన పట్టువిడుపు జ్వరములు, చలి పురాణజ్వరములు మొదలగు సమస్తజ్వరములు మానును; కొద్దిదినములు సేవించిన శరీరము యధాస్థితినిజెంది ఆరోగ్యము గలిగియుండును.

వండ్ల పొడి.

డబ్బీ 1-కి వెల 0-2-0, 12-కి రూ. 1-2-0.

పంటి నెప్పలకు దివ్యోషధము. సువాసనగలిగి ఉండును. సర్వసామాన్యముగ వాడుటకు దగిఉన్నది. అమృతాంజనము డిప్లో, 108, ఫేరిరోడ్డు, బొంబాయి. 9, జహంగీరువీధి, మద్రాసు.

Gold Medal Camp Cot.

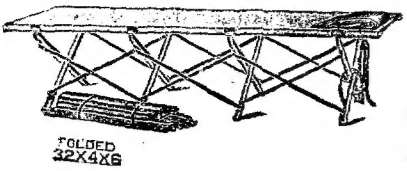
ఆమెరికా దేశములో చేయబడిన

క్యాంప్ కాట్.

ఈ క్యాంప్ మదతముండును 1000 పౌండుల బరువును భరించగలదు. 6 అడుగుల 4 అంగుళముల పొడవు, 2 అడుగుల 6 అంగుళముల వెడల్పు, 4 అడుగుల 3 అంగుళముల ధైర్యము, మంచము ధన 9-0-0 మంచము మడిచితెట్టు సంచి 2-0-0 నోమలె 4-0-0 నోమలె కర్రలు 2-0-0 ఈసామాను అన్నింటితో పూర్తి ధన 16-8-0 ఆద్యాత్మ సెండు రూపాయలు పంపవలయును. సామగ్రి అమ్మబడు వస్త్రకళా:-రామకోటి డిస్ట్రెక్టులో 7 లపు ఉత్తములు:-గోత్రా అండు కంపెనీ, 57, అదెప్పనాయక రోడ్, (వి. పి.) మద్రాసు. అన్ని వ్రాయుడు. (1-7-14)

మా మదతముంచుటలమీద సుఖముగా
నిద్ర పోవలసినది.

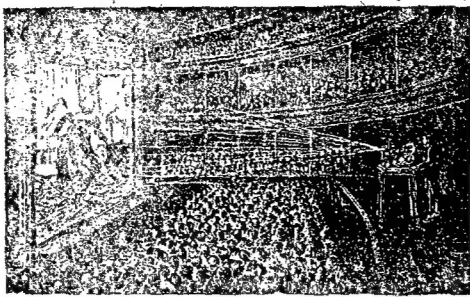
ఇది 1900 పాతల బయటకు తీరించినది.

(పయోజనము
గలది) యిందు,
ఎప్పుడు వైతము
చేయుటయున నిద్ర
వీనిమీదపట్టగలదు

దీని ననేకమంది వాడుచున్నారు. దేశసంచారము
చేయుచుండు ఆఫీసులు విద్యార్థులు, దీనిని గూర్చి గొప్పగా
జ్ఞాపించుచున్నారు. ఇది ఆమెరికా దేశమున, చేయబడినది.
6 1/2 అడుగులు పొడుగు, 2 అడుగులు వెడల్పు. మడిచినప్పుడు
15 పావులకు మించనిపావులుగా కట్టుకొని చేతిపట్టుకొని పో
వచ్చును ఒక్క చిన్న పాలుడయినను దీనిని తీసి మడవవచ్చును.
ధర మంచము 1-కి. రు. 9-8-0 దోమతెర సామాను 2-0-0.
వెయ్యిపావుల బయపును ఈయంతమున చేపేను సులభముగా
భరించగలదు. చక్కని స్థలికతో చేయబడిన దోమతెర 5-8-0
చిరునామా:— భాదర్ అండు యూనస్ బ్రదర్సు,
వాచ్ అండు కాక్ ఇంజనీర్స్, మదరాసు.

ద్రవ్యవంతుడగుటకు మార్గము.

సుమారు రు 600 లు ఖర్చు పెట్టినయెడల ఒక కాక్
బయస్కోపు మెషీను ఒక ప్రదర్శనమునకు సరిపడే ఫీలుములు
కొనగలరు. వాటితో వేలవేలు ఆర్జించగలరు. అసంగతు
లన్ని మావద్ద మెషీను కొనువారికి ఒక పూటలో ఉచితముగా
నేర్పడము త్వరగా భాగ్యవంతు లగుటకు ముంతకుమించిన
సుఖపుమార్గము మరిలేదు. పూరాసంగతులుగల క్యాటలాగును
మాచిన లేరువారే మీకే తెలియగలదు. ఆలోచించకండి.
త్వరపడండి. కారనేషన్ బయస్కోప్ కంపెనీ,
హైదరాబాద్—121, పెద్దవీధి తిరువల్లిక్కేణి, (మదరాసు)
బ్రాంచి:—ఉర్దూ. గంజాం జిల్లా.

పోస్టేజి సహా ఉచితము.

వీరవర్మరాజును మాలినయరు.

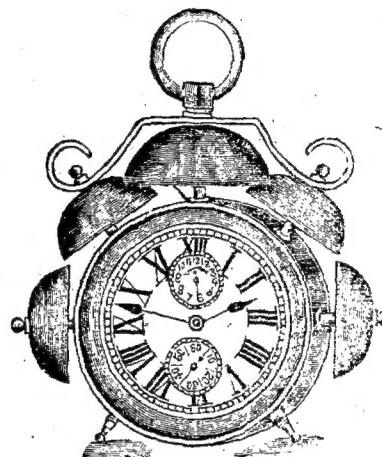
ఒకనిచిత్రమైన కథ—చదువుటచే
మానసోల్లాసము కలుగ జేయుటయే
గాక ఆరోగ్యమునకు కావలసిన
స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను
అందుదెలిపి యున్నాము. కోరువారికి
ఉచితముగా పంపబడును.

జాగునేయక తక్షణమే వ్రాయును.

వైద్యకాశ్రీ మణిశంకర్ గోవిందజీ
ఆతంక నిగ్రహ బోధధారయము.

22, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

విడుబెల్లులుగల అలారం టయంపీసు.

ఇదేమాదిరిగడి
యారమును మేమి
దివజలో రప్పించి
నాలుగు రూపా
యలకే ధర పంపు
చుంటేమి అరే
మాదిటి యిప్పుడు
ను పేదసాదలకుప
యోగించునటుల
నాలుగు రూపా
యలకే కావలసిన
వారికిపంపెదము.

ఈ చిత్రమునందుండు వలె ఈ గడియారమునకు విడు
అలారంబెల్లులు ప్రక్కన ఆమర్చియుండును. మనమెప్పుడు
లకు మేల్కొన్నకలయునో యన్ని గంటలకు నీ యలారములు
అయిదు నొక పేదనుయమునందు చెవులకింపయినప్పుడే మోగి
నిడుర లేపజాలను. ఆళ్ళర్యముల కాళ్ళర్యమిది. ప్రతివారును
కొని యానందింపదగినది. 4-0-0.
చిరునామా:— సుపీరియర్ వాచ్ కంపెనీ,
తపాలాపెట్టె నెం. 167, మద్రాస్ ఇ.

ఈపంచలు కొనువారికి వీటితో పంచ 1-కి ఆల్టెరాన్సా
టుమున కొర్యనికోడండ ప్రలాపము అను నూతన గ్రంథ
మొకటి కూడా ఇనాముగ పంపబడును.

మంచిమయము! వేసవేలు కర్చుపడినవి!! వెనుకదొరకవు!!

మేలైన జపాన్ పట్టు పంచలు

అనేక పంచలు కర్చుపడినందున
ప్రస్తుతం ధరలు తగ్గించియున్నాము.
వాచకులారా! శృంగారమున్న
వాగ్ధికతయున్న గలమేలైనజపాన్
పట్టుపంచలు పండుగదినముల ఆనం
దముకొరకు తెప్పించి విక్రయించినది
పో గా మిగత కొద్ది పంచలుమాత్రమే
యున్నది. ఇందులో ఎరుపు, పచ్చ,
ఆకుపచ్చ, రోజా, మేఖుకర్నం
ఇత్యాదిరంగులు గలవు. శ్రావణమేసట్టివి. త్వరపడుడు
గిగి మూరనిడివిన్ని 24 మూర వెడల్పుగల పట్టుపంచ 1-కి 2-0-0
పంచ 1-కి తపాలఖర్చులు 0-4-0
డిటా రెండుపంచలు కొనువారికి తపాలఖర్చులు ఇనాం.

టి. సీతారామ మొదలియారే,
3, కందప్పమొదలి వీధి, తిరువల్లిక్కేణి, మదరాస్,

ఆంధ్రపత్రిక వక్షమున ప్రతినిధులు ప్రథమ
శ్రీరామశాస్త్రిగారు మున్నగువారు సంచారము
జేయుచున్నారు గాన వారల నాదరించి పత్రికకు
తగిన సహాయమునుజేసి పత్రిక నాదరించుటకు
దత్తమండలములోని మహాజనులు సాక్షితులు.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,

పోస్టాఫీసు నెం. 212, మద్రాసు.

ఆనంద సంవత్సర సిద్ధాంతపంచాంగమ్

మంచికాగితము! శుద్ధపత్రిక!! చక్కని అచ్చు!!!
అమృతాంజనం డిపోవారి మందులను గొనువారలకు ఉచితము.
వలయువారు అర్ధణా చీటిని పంపుకొనవలయును.

అమృతాంజనము

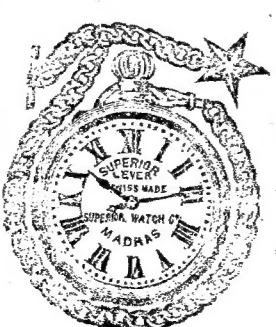
అన్ని నొప్పులకు లోక విఖ్యాతమైన పరమామృతము.
చక్కనిడబ్బితోసహా సీసా 1-కి 0-8-0 డజను 1-కి రు. 5-4-0.
తామరతైలం. పండ్లపొడి. మోహినీతైలం.
జల డబ్బీ 1కి 0-6-0 జల డబ్బీ 1కి 0-2-0 5. తులముల నూనెగల
డజను 1కి 3-8-0 డజను 1కి 1-2-0 సీసా 1కి 0-12-0
ఓ. ఓ. ఖర్చులు పోక్కేకము. మంచుల కేటాగు ఉచితముగ పంపబడును.
అమృతాంజనం డిపో, అమృతాంజనం డిపో,
నెం. 9, జవాంగీరువీధి, మద్రాసు. 109, ప్రేరికోడ్డు, ఫోర్టు, బొంబాయి.

ఆనంద సంవత్సరాది సంచిక.
చిత్రపటములతో చక్కగా ముద్రింపబడినది.
కొరువారు వెంటనే వాసు కొనవలయును.

9, జవాంగీరు వీధి, బార్డిటవుక, మద్రాసు.

ను పీరియల్ వీచర్ జ్యూయెల్స్ వాచ్.
మందరమైన వాచి గొలుసుతో నెల రు 3-0-0. పోస్టేజి 0-4-0 దీనికి 5-సం॥ గ్యారెంటీగలదు.

వాచకులారా? మాచే తయారు చేయబడిన సుపీరియర్ వీచర్ గడియారమును ఒకపర్యాయము పరీక్షిం
చండి. మాకంపెనీలో అనేకదినములుగా యెదతెగక వ్యాపారము చేయుచుండు కొందరు మా స్నేహితులు మా కం
పెనీ పేరుతోను వీచర్ గడియారముగాను చక్కని ధరలో నొక గడియారము తయారుచేయమని వ్రాయుటచే
వాచ్ మనోభీష్టము నెనవేర్చుకలంచి మేము
(స్విజర్ లాండు) సీమకు ఆహ్వానించి లక్షల
కొలది గడియారములు ప్రతిగడియారము
డనులులో సుపీరియర్ వీచర్ గడియార
మనియు, మాకంపెనీ ప్రఖ్యాతికొరకు సుపీ
రియర్ వాచ్ కంపెనీ మద్రాసు, అని
యును, ఎర్రసిరాతో ముద్రించి, చక్కచుట్ట
ద్యారములకు నుండు తెచ్చుములకు కొనుగో
చెప్పించిఅందరి సామానుల యానపుకన్న
దృఢముగా చేయించి రప్పించి యున్నా
ము. ఇంగ్లీషులో (సుపీరియర్) అనగా
సుపీరియర్ వాచ్ కంపెనీ పోస్టాఫీసు నెం 167, మదరాస్, ఇ అని వ్రాయుడు.

అన్నిటికిని మేలైనవి గదా వీనికి వేలు
గా వ్రాయుకొరకులేదు గాన మాకంపెనీ
మేరువీధి రప్పించిన యాగడియారమున
కెంతటిలాభమునందో వాచకు లూహిం
పగలరు. వ్రావిడేశకముం దంతటయు చ
క్కగ వ్యాపించి వేసవేలుగడియారములు
కర్చుపడి అనేక యోగ్యతాపత్రములు
(సర్టిఫికేట్లు) వచ్చియున్నవి. ఈగడియార
ముచక్కగ నడుచును. గ్రాసుదూముగలది
మొగటాదనులకు తగినవీగినది.
కేటాగు ఉచితముగ పంపబడును.